

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพใน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพใน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บริบทของสถานที่ศึกษา
2. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและผลจากการศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
3. ผลการขบถำรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
4. ผลการตรวจสอบรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผลการตรวจสอบรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา
6. ผลการปรับปรุงรูปแบบ สรุปและนำเสนอรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

บริบทของสถานที่ศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ทำการศึกษาในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมสุขภาพกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ โรงเรียนคลองการาม ตั้งอยู่ตำบลบ้านหม้อ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งวัดคลองการาม และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ ซึ่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลในชุมชน ซึ่งจะทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนโรงเรียน และบริบทที่เกี่ยวข้องดังนี้

บริบทชุมชนตำบลบ้านหม้อ

ประวัติความเป็นมา “บ้านหม้อ” กำพู่นี้พูค่อกันมานานเข้า ทำให้แผลงมาเป็น “บ้านหม้อ” จนทุกวันนี้ซึ่งในปัจจุบันตั้งอยู่หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี ประมาณปี พ.ศ. 2535 จากสภาตำบลบ้านหม้อ ได้ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ ในปี พ.ศ. 2540 และย้ายที่ทำการใหม่มาตั้งอยู่ที่โรงเรียนบ้านไร่พะเนียด (เพชรราษฎร์บำรุง) ในปลายปี

พ.ศ. 2542 เนื่องจากโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนน้อยลง เพราะเด็กนักเรียนในพื้นที่นิยมไปเรียนโรงเรียนในตัวเมืองกันเป็นส่วนมาก โดยครูภานุ ทิพวัต เป็นครูใหญ่คนสุดท้าย ก่อนที่โรงเรียนบ้านไร่พะเนียดจะถูกยุบ และเปลี่ยนเป็นที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อในปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของตำบล

มีพื้นที่ทั้งหมด 6.9 ตารางกิโลเมตร เป็นสถานที่พักอาศัยของข้าราชการ เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ เป็นถนนเศรษฐกิจของตำบลที่มีราษฎรค้าขายมากตำบลบ้านหม้อตั้งอยู่บ้านเหมืองทะโมน หมู่ที่ 3 ถนนสมทานประชากิจ อยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเมืองเพชรบุรี 4 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี

ทิศใต้ จดตำบลต้นมะม่วง อำเภอเมืองเพชรบุรี

เทศบาลตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด

ทิศตะวันออก จดเทศบาลเมืองเพชรบุรี

ตำบลต้นมะม่วง อำเภอเมืองเพชรบุรี

และตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี

ทิศตะวันตก จดตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี

และตำบลบ้านหาด อำเภอบ้านลาด

จำนวนประชากร

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,203 คน เป็นชาย 2,442 คน และเป็นหญิง 2,761 คน

สภาพปัจจุบัน

ตำบลบ้านหม้อมีเนื้อที่ทั้งหมด 4,324 ไร่ หรือประมาณ 6.9 ตารางกิโลเมตร รวมทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านไร่ หมู่ที่ 2 บ้านไร่พะเนียด หมู่ที่ 3 บ้านเหมืองทะโมน หมู่ที่ 4 บ้านหลุมดิน หมู่ที่ 5 บ้านโคกมะกรูด หมู่ที่ 6 บ้านร่วมพัฒนา ส่วนใหญ่ชาวบ้านในชุมชนประกอบอาชีพทำนาและเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก การทำนาเป็นอาชีพที่บรรพบุรุษริเริ่มประกอบอาชีพตั้งแต่แรกเริ่มชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้พึ่งพาตนเองได้ โดยชาวบ้านจะมีประสบการณ์ในด้านการเกษตรมาเป็นเวลาหลายสิบปีมาแล้ว ซึ่งเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดชาวบ้านอยู่ดีกินดีมีฐานะความเป็นอยู่ดี เมื่อเวลาผ่านไปสภาพแวดล้อมและสังคมเปลี่ยนไปการทำนาก็ได้ลดน้อยลงไป เนื่องจากว่าทำนาไม่ได้ผลเท่าที่ควรประกอบกับมีการซื้อขายที่ดินกันเป็นจำนวนมากทำให้ไร่นาลดลง เกิดอาชีพใหม่ทดแทน การทำนา คือ การปลูกผัก เลี้ยงปลา ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และอาชีพรับราชการ ทั้งในส่วนของรัฐบาลและเอกชน ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ทรนเมล์ มีความพร้อมเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่ประชาชน ถนนลาดยางตลอดเส้นทางที่ใช้ใน

บ้านเรือน และติดต่อระหว่างหมู่บ้าน สร้างความสะดวกสบายให้แก่ประชาชน

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเต็มพื้นที่ แบ่งเป็นย่านการค้าพาณิชย์ ย่านเกษตรกรรม ชนบทและย่านที่อยู่อาศัย ซึ่งบางส่วนเป็นเขตชุมชนหนาแน่น

สภาพทางเศรษฐกิจ/สังคม

อาชีพประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม , รับราชการ , รับจ้างทั่วไป, อุตสาหกรรมในครัวเรือน , ค้าขาย , ธุรกิจส่วนตัว หน่วยงานธุรกิจ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 2 แห่ง ธนาคาร จำนวน 1 แห่ง ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง โรงเรียนคงคาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 สถาบันการศึกษา สำนักสงฆ์ 4 แห่ง วัดคงคาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 วัดประดิษฐ์นาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 วัดเสาชงเรียง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 สำนักสงฆ์ถ้ำหัว ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 สถานีอนามัยประจำตำบล มี 1 แห่ง ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนตำบลบ้านหม้อมี 1 แห่ง ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนตำบลบ้านหม้อ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 (อาคารธรรมาภิบาล) ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ สถานพยาบาลเอกชนมี 1 แห่ง โรงพยาบาลเพชรรัชต์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ร้านขายยาแผนปัจจุบันมี 1 แห่ง ร้านบ้านยา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 อัตราการมีและการใช้ส้วมราด 100 % ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชุดสายตรวจตำบลบ้านหม้อร่วมกับ กำลังผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์ อปพร. ในเขตตำบลบ้านหม้อ คู่มือสายตรวจตำรวจเคลื่อนที่ ตำบลบ้านหม้อ

เส้นทางคมนาคม

จากศาลากลางจังหวัดเพชรบุรีมาตามถนนราชวิถี เลี้ยวซ้าย ถนนราชดำเนิน ผ่านสี่แยกโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ข้ามสี่แยกวัดคงคาราม ผ่านจังหวัดทหารบกเพชรบุรี ตรงไปผ่านตำรวจทางหลวงถึงสี่แยกตำรวจทางหลวง ข้ามผ่านสี่แยกไปอีก 1.5 กิโลเมตรถึงที่ทำการ อบต. บ้านหม้อฝั่งขวา

บริบทโรงเรียนคงคาราม

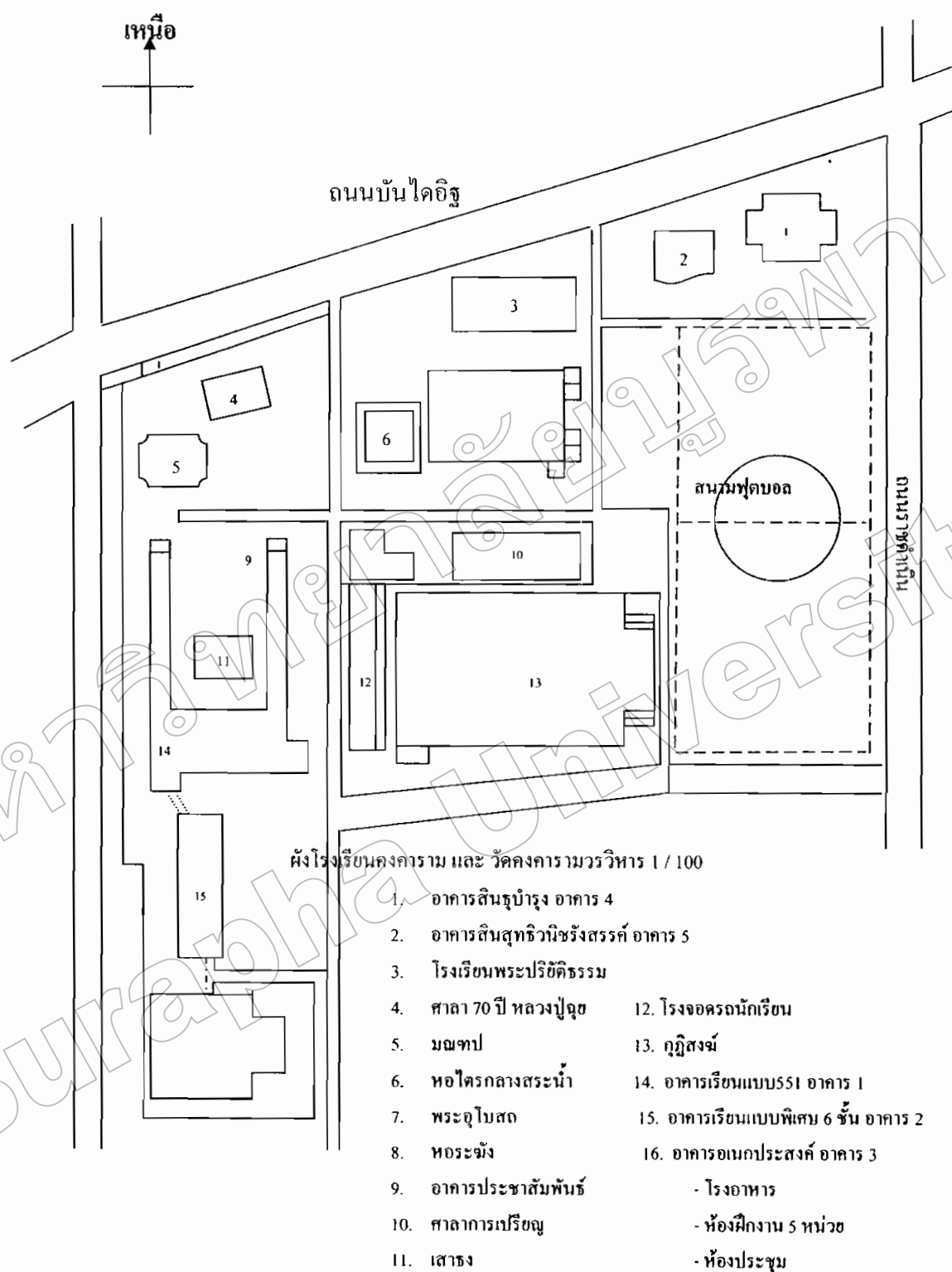
ที่ตั้งสภาพทั่วไปของโรงเรียน

อาณาเขตของโรงเรียน ทิศเหนือจดถนนบันไดอิฐ ทิศใต้จดที่ดินของราษฎร ทิศตะวันออกจดถนนราชดำเนิน และทิศตะวันตกจดที่ดินของราษฎรตั้งอยู่ติดถนนของเทศบาล ซึ่งเป็นถนนลาดยางอยู่ในตัวเมืองเพชรบุรี ด้านข้างโรงเรียนอยู่ติดกับวัดคงคาราม ซึ่งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีครูประจำการทั้งหมด 56 คน เป็นครูชาย 22 คน และครูหญิงจำนวน 34 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,186 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 1,077 คน นักเรียนหญิง 1,109 คน และมีนักการ

ภารโรง 5 คน และพนักงานขับรถ 1 คน

บริเวณโรงเรียนและแผนผังแสดงที่ตั้งอาคาร และสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน โรงเรียนสงคราม มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 11 ไร่ 3 งาน 91 ตารางวา ที่ตั้งในส่วนที่เป็นสนามกีฬาที่ตั้งของเสาธงไปจนถึง สนามบาสเกตบอล , วอลเลย์บอล ส่วนการจัดการบริเวณโรงเรียนและที่ตั้งของอาคารและสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน มีดังนี้

อาคารที่ 1 อาคารเรียนแบบ 561 อาคารที่ 2 อาคารเรียนแบบพิเศษ 6 ชั้น อาคารที่ 3 อาคารอเนกประสงค์ ประกอบด้วย โรงอาหาร ห้องฝึกงาน และห้องประชุม อาคารที่ 4 อาคาร สโมสรบาสเกตบอล อาคารที่ 5 อาคารสินสุทธรินวิหังสรรค์ อาคารที่ 6 อาคารประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมี ศาลา 70 ปี หลวงปู่บุญ ศาลาการเปรียญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม มณฑป หอไตร กลางสระน้ำ พระอุโบสถ และหอระฆัง ซึ่งเป็นส่วนของวัดสงคราม ดังภาพที่ 15 ดังนี้

ภาพที่ 15 ผังโรงเรียนคงคารามและวัดคงคารามวรวิหาร

การบริหารและโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน

โรงเรียนคลองการามมีโครงสร้างการบริหารแบบที่กำหนดขึ้น โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บริหารโรงเรียนและแบ่งงานต่าง ๆ ในโรงเรียนออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการทั่วไป ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียน และฝ่ายการวางแผนและพัฒนา โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนคลองการามเป็นโครงสร้างการบริหารงานที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำ และเห็นชอบนโยบาย แผนงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน โดยมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ครอบคลุมการพัฒนากาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยผ่านกระบวนการตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ ในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน การส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมร่มรื่น สะอาด สวยงาม มีการส่งเสริมสุขภาพ ด้านร่างกาย การบริการอนามัย การให้ความรู้สุขภาพให้กับนักเรียนและดำเนินการด้านโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น การแพทย์แผนไทยมาบูรณาการในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน รวมทั้งจัดทำโครงการน้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำในโรงเรียนเพื่อให้บริการด้านสุขภาพแก่นักเรียนทุกคน

ประวัติความเป็นมา

ผู้ก่อตั้งและอุปถัมภ์โรงเรียน ได้แก่ หลวงปู่บุญ พระสุวรรณมุนีบรรพตธรรมทายาทสังฆปาโมกข์ (บุญ) ผู้ให้กำเนิด โรงเรียนคลองการาม เมื่อปี พ.ศ. 2444

พ.ศ. 2444 หลวงปู่บุญ เมื่อมีสมณศักดิ์เป็นพระครูวินัยธร ได้สอนหนังสือไทยแก่ลูกศิษย์วัดและลูกหลานผู้มาฝึกวิชาปริยัติธรรมฐาน ซึ่งมีจำนวน 100 คนเศษ จึงจำกรุมาสอนและตั้งเป็นโรงเรียนสอนหนังสือไทย

พ.ศ. 2445 ธรรมการมณฑลได้ประกาศรับไว้ในอุปถัมภ์ของรัฐบาล ตั้งเป็นโรงเรียนตัวอย่างประจำจังหวัดเพชรบุรี (วัดคงคาราม) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนประจำจังหวัดเพชรบุรี (วัดคงคาราม) และ โรงเรียนเพชรบุรี (วัดคงคาราม)

พ.ศ. 2446 หลวงปู่บุญมีสมณศักดิ์เป็น พระครูปลัดฐานานุกรม ได้ปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับโครงการศึกษาตามหลักสูตรใหม่ของกระทรวงธรรมการและเมื่อปี

พ.ศ. 2448 สร้างอาคารเรียน 2 ชั้นขึ้น ตั้งชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนบำรุงไทย (วัดคงคาราม)

พ.ศ. 2455 รัฐบาลประกาศรับไว้ในอุปถัมภ์ ตั้งเป็น โรงเรียนตัวอย่างประจำจังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. 2494 เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น โรงเรียนเพชรบุรี (วัดคงคาราม)

พ.ศ. 2498 ย้ายโรงเรียนไปตั้งในที่แห่งใหม่ข้างเขาวัง ชื่อโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัด

เพชรบุรี คณะศิษย์เก่าสงครามจึงดำเนินการจัดตั้งเป็น โรงเรียนราษฎรในพื้นที่เดิมชื่อว่าโรงเรียนสงคราม

พ.ศ. 2498 – 2525 โรงเรียนเพชรบุรี (วัดสงคราม) ณ วัดสงคราม จัดตั้งเป็น โรงเรียนราษฎร

พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการรับโอนเป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา สมัยที่ นายผล แจ่มแจ้ง เป็นผู้บริหารโรงเรียน ได้ปรึกษากับคณะศิษย์เก่า และพระครูญาณวิสุทธิ (เพชร) อดีตเจ้าอาวาสวัดสงครามวรวิหาร เห็นสมควรมอบกิจการ โรงเรียนให้กรมสามัญศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2525 เป็นต้นมา

โรงเรียนสงครามได้กำเนิดมาจากพระภิกษุในวัดที่เปิดสอนอักษรวิธีให้ศิษย์สามเณรและเด็กที่อยู่ใกล้วัด เมื่อปี พ.ศ. 2444 มีหลักฐานว่า พระสุวรรณมุนีในรสีห์ธรรมทายาทสังฆปาโมกข์ (หลวงปู่ลุย) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายหนังสือไทยแก่ผู้มาฝึกวิชาเป็นจำนวนมาก จนต้องหาครูมาช่วยสอนจัดตั้งเป็น โรงเรียนขึ้น จนเจริญขึ้นเป็นลำดับ

คติพจน์

สุวิชาโน ภวัก โหติ ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ

คำขวัญโรงเรียน

รู้เวลา รู้หน้าที่
มีวินัย ใฝ่ใจงาม

วิสัยทัศน์โรงเรียนสงคราม

“มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม

ก้าวหน้าเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย

ใส่ใจฝึกทักษะอาชีพ เติบโตสู่ประชาคมชน

เพื่อสัมฤทธิ์ผลสู่ตัวนักเรียน”

ภารกิจ

1. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างสุขภาวะ และจริยธรรม ให้สอดคล้องกับการศึกษาต่อและอาชีพ
2. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน

เป้าหมายของโรงเรียน

1. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และค่านิยมที่ดีในการดำรงชีวิต เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้
2. พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ รู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความสามารถทางเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสารการจัดการที่เหมาะสมได้
4. ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการบูรณาการและโครงการ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปวัฒนธรรม อาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม
5. จัดทำคู่มือ สื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน
6. วัดและประเมินผลการเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย ด้วยการปฏิบัติงานแฟ้มสะสมงานฯ ตามสภาพจริง
7. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านพฤติกรรมด้านวิชาการ
8. ส่งเสริมการพัฒนานุเคราะห์ด้านวิชาการ การทำผลงานทางวิชาการ จัดสวัสดิการ สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรทุกระดับอย่างเป็นธรรม
9. จัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อเสริมสร้าง และพัฒนานุเคราะห์ภาพ ของนักเรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ
10. พัฒนาอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สำนักงาน ให้เพียงพอเหมาะสม และส่งเสริมบรรยากาศให้เป็นโรงเรียนที่น่าอยู่ , น่าเรียน , น่าทำงาน
11. มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและการเรียนของนักเรียน และรายงานการปฏิบัติงานเป็น รายปี / รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยเหนือ

เกียรติประวัติที่โรงเรียนได้รับ

1. ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้นักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างสุขภาวะและจริยธรรม ปีการศึกษา 2544 – 2546
2. ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการนำร่องใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2545

3. ได้รับการคัดเลือกจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข รับรางวัลเหรียญทองในโครงการสถานที่ทำงานน่าอยู่ สะอาดปลอดภัย ไร้มลพิษ มีชีวิตชีวา ปีการศึกษา 2544 – 2548

4. ได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาเป็นโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการศึกษาคีเด่น ปีการศึกษา 2544 – 2546

5. โรงเรียนต้นแบบขยายเครือข่ายโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ปีการศึกษา 2546

6. โรงเรียนคลองการามได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2545 และปีการศึกษา 2549

7. นักเรียนคลองการามได้รับโล่รางวัลที่ 1 โครงการด้านสุขาภิบาลอาหารและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในโครงการ “เด็กไทยทำได้” ของนักเรียนคลองการาม ปีการศึกษา 2546

8. รับเกียรติบัตรรับรองมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เมื่อ 28 กรกฎาคม 2546 ในปีการศึกษา 2546

9. รับโล่เกียรติคุณ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดีเด่นด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม จากปลัดกระทรวงสาธารณสุข เมื่อ 17 สิงหาคม 2546 ในปีการศึกษา 2546

10. โรงเรียนคลองการามได้รับการจัดสรรรางวัลการท่องเที่ยวภายในประเทศตามนโยบายรัฐบาลในการให้รางวัลแก่นักเรียน จำนวน 10 คน และผู้ควบคุมจำนวน 2 คน เป็นเงิน 60,000 บาท

11. ได้รับการคัดเลือกร่วมโครงการระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ ของสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2546 – 2548

12. ระบบเรียนรู้ ระบบพัฒนาบุคลากร ระบบสารสนเทศ ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบ Best Practice กลุ่มภาคกลางตะวันตกในโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ ของสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2547

13. ระบบเรียนรู้ ได้รับคัดเลือกเป็น Best Practice ภาคกลาง ในโครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ ของสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2548

14. เข้าร่วมโครงการเยาวชนคนดีศรีเมืองเพชรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปีการศึกษา 2547

15. เข้าร่วมโครงการวิทย์ทูท ของกระทรวงศึกษา ปีการศึกษา 2547

16. ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองดีเด่นของศูนย์อนามัยที่ 4 จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2548

อย่างไรก็ดีแม้ว่าโรงเรียนจะมีประวัติความเป็นมาที่มีการดำเนินการก้าวหน้าและมีการ

เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเพิ่มขึ้นเรื่อยมาโดยตลอดและโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทางการศึกษาและสาธารณสุข ทั้งในหน่วยงานระดับอำเภอ หน่วยงานระดับจังหวัดและหน่วยงานระดับกระทรวง แต่ทางโรงเรียนก็มีข้อจำกัดในด้านบริเวณอาคารสถานที่ของโรงเรียนคับแคบ เพราะว่า โรงเรียนใช้พื้นที่ร่วมกับวัดคงคาราม อยู่ในรั้วเดียวกันกับวัด ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คือ ในส่วนที่ดินนักเรียนได้ใกล้ชิดกับพระสงฆ์ เวลาเข้าห้องประชุมก็ใช้ได้กุณศาลาการเปรียญของวัด ซึ่งชั้นบนเป็นสัดส่วนของพระสงฆ์ ดังนั้นนักเรียนจะมีความสงบเสงี่ยม ในกริยามารยาท ทำให้มีนิสัยที่ค่อนข้างเรียบร้อยไม่ก้าวร้าว ส่วนที่เป็นข้อเสีย คือ บริเวณทำกิจกรรมของนักเรียนมีค่อนข้างน้อย จำกัด สัดส่วนนักเรียนต่อพื้นที่ในบริเวณโรงเรียนค่อนข้างคับแคบเวลาทำกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกระทำได้ยากลำบาก ขาดความคล่องตัว ต้องแบ่งทำกิจกรรมเป็นระดับชั้นๆ ทำให้ต้องใช้เวลาทำกิจกรรมเป็นเวลานานและขาดความต่อเนื่องซึ่งทางโรงเรียนก็ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการประสานงานขอความอนุเคราะห์จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหมือในการพัฒนาปรับปรุงสถานแวดล้อมที่มีอย่างจำกัด ในการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพ เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมโรงเรียน การจัดหาอุปกรณ์เครื่องออกกำลังกายห้องฟิตเนส การปรับปรุงโรงอาหาร ปรับปรุงห้องสุขา และพัฒนาสนามกีฬา รวมทั้งจัดสรรงบประมาณในการจ้างบุคลากรทางการแพทย์ คือ เจ้าหน้าที่พยาบาลประจำห้องพยาบาลทำให้ในโรงเรียนคงคารามสามารถพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและผลจากการศึกษาสถานการณ์ดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพ

4.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร

เอกสารที่ศึกษา คือ เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ และของประเทศไทย เอกสารที่ศึกษาประกอบด้วย

- 1) โครงการสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Departments of Health Services, 2003 : 1 – 4)
- 2) โครงการสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จของรัฐซานฟรานซิสโก (San Famsisco United School District, 2003 : 1 – 5)
- 3) อะไรคือมิชิแกนโมเดล (Michigan Department of Community Health, 2003 : 1 – 3)
- 4) ข้อคิดเห็นและทางเลือกรูปแบบสุขภาพในโรงเรียน (Cabadian Association for School Health, nd : 1 – 5)

- 5) รูปแบบสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ (Health Canada, nd : 1 – 3)
- 6) คำกล่าวที่แสดงฉันทามติต่อการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ (National Organization who Support Comprehensive School Health , nd : 1 -7)
- 7) กรอบแนวคิดแห่งชาติสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2002 – 2003 (Australion Health Promoting Schools Association, nd : 1 – 28)
- 8) แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของประเทศนิวซีแลนด์ (Public Health South , nd :1 – 5)
- 9) รายงานการประเมินโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย 2546, หน้า 3 – 10)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา และเปรียบเทียบประเด็นต่าง ๆ 8 ประการ ประกอบด้วยชื่อที่ใช้เรียกโครงการ การให้ความหมายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ความเป็นมาของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ องค์ประกอบในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จุดเด่นการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แนวคิดและหลักการในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การสนับสนุนที่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับ และการประเมินผลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแต่ละประเทศ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบประเด็นต่าง ๆ ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศไทย

ประเด็น	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ
---------	--------	--------	--------	--------	--------

	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
1.ชื่อที่ใช้เรียก โครงการ	โครงการสุขภาพ ในโรงเรียนแบบ เบ็ดเสร็จ (Comprehensive School Health Program)	โครงการสุขภาพ ในโรงเรียน แบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive School Health Program)	โครงการ โรงเรียน สุขภาพ (Health Promoting School)	โครงการ โรงเรียน สุขภาพ (Health Promoting School)	โครงการ โรงเรียน สุขภาพ (Health Promoting School)
2.ความหมาย ของโรงเรียน ส่งเสริม สุขภาพ	กลุ่มกิจกรรมและ บริการที่จัดขึ้นใน โรงเรียนและบริเวณ ชุมชนโดยรอบเพื่อเพิ่ม ศักยภาพของเด็กและ เยาวชนในการดูแล สุขภาพของตนเองและ พัฒนาสุขภาพสูงสุดใน การดำรงชีวิต	การจัดกิจกรรมและ บริการในโรงเรียน และในชุมชนโดยรอบ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของเด็กและเยาวชน เพื่อทำให้เกิดคุณภาพ ชีวิตที่น่าพึงพอใจทั้ง ในปัจจุบันและ อนาคต	โรงเรียนที่มุ่งมั่น ในการทำให้ โรงเรียนเป็น สถานที่ที่มีสุขภาพ ดีเพื่อการอยู่อาศัย การเรียนรู้และการ ทำงาน	โรงเรียนที่สมาชิก ทุกคนร่วมกัน ทำงานเพื่อให้ นักเรียนสามารถ ส่งเสริมและดูแล สุขภาพของตนเอง ได้โดยโรงเรียน จัดทำหลักสูตร อย่างเป็นทางการ และไม่เป็น ทางการ	โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพคือ โรงเรียนที่มี ความหมายร่วมมือ ร่วมกันพัฒนา พฤติกรรมและ สิ่งแวดล้อมให้เอื้อ ต่อสุขภาพอย่าง สม่ำเสมอเพื่อการ มีสุขภาพดีทุกคน ในโรงเรียน
3.ความ เป็นมา	ต้องการส่งเสริม สุขภาพเด็กและเยาวชน โดยหน่วยงานภาครัฐ ทำงานร่วมกัน	สุขภาพของเด็กและ เยาวชนเป็นสิ่งที่ มีคุณค่าและเป็นพื้นฐาน ที่สำคัญของสังคม ดังนั้นหน่วยงานด้าน สุขภาพและหน่วยงาน ทางด้านปัญหาสังคม ร่วมมือกันเพื่อให้ โรงเรียนเป็นฐานโดย การส่งเสริมสุขภาพใน โรงเรียน	มาจากแนวคิดและ จุดมุ่งหมายด้าน การศึกษาและ จุดมุ่งหมายด้าน สุขภาพตั้งนั้นภาค การศึกษาและภาค สาธารณสุข สามารถร่วมมือ กันเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายร่วมกัน	หน่วยงาน สาธารณสุขทำงาน ร่วมกับโรงเรียน เพื่อดำเนินงาน สุขภาพใน โรงเรียนเป็นองค์ รวมให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในการจัด การศึกษาและเปิด โอกาสให้ชุมชนมี ส่วนร่วม	การพัฒนาสุขภาพ อนามัยของเด็ก ควบคู่ไปกับ การศึกษา

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศ แคนาดา	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ ไทย
---------	------------------------	------------------	----------------------	----------------------	---------------

4 องค์ประกอบ	มี 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การสอนสุขศึกษา 2.การบริการด้าน สุขภาพ 3.พลศึกษา 4.โภชนาการ 5.การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง/ชุมชน 6.สุขภาพสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน 7.บริการให้คำปรึกษา 8.การส่งเสริมสุขภาพของ บุคลากร ใน โรงเรียน	มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การสอนด้าน สุขภาพ 2.การให้บริการเพื่อ ป้องกันโรค 3.การสนับสนุน ด้านสังคม 4.การจัด สิ่งแวดล้อม	มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การจัดหลักสูตร และการเรียนการ สอน 2.การจัดองค์กร ชุมชนและ สิ่งแวดล้อม 3.การสร้าง หุ้นส่วนและการ บริการ	มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การจัดหลักสูตร เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ 2.การจัดสภาพ แวดล้อม 3.การจัดบริการ สุขภาพ 4.การสนับสนุนให้ เกิดการส่งเสริม สุขภาพ	มี 10 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.นโยบายของ โรงเรียน 2.การบริหาร จัดการในโรงเรียน 3.โครงการร่วม ระหว่างโรงเรียน และชุมชน 4.การจัด สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนที่เอื้อต่อ สุขภาพ 5.การให้บริการ อนามัยในโรงเรียน 6.สุขศึกษาใน โรงเรียน 7.โภชนาการและ อาหารที่ปลอดภัย 8.ออกกำลังกาย 9. การให้ คำปรึกษา 10. การ ส่งเสริมสุขภาพ บุคลากร ในโรงเรียน
-----------------	--	--	--	--	---

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศ แคนาดา	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ ไทย
5.จุดเด่นการ ดำเนินงาน	1.มีการสร้างความ ร่วมมือแบบหุ้นส่วน 2.มีงบประมาณจาก ฝ่ายสาธารณสุข สนับสนุน 3.เน้นการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง 4.กำหนดการ สนับสนุนการ ดำเนินงานชัดเจน	1.มีการสร้างความ ร่วมมือแบบ หุ้นส่วน 2.กำหนดสิ่งที่ต้อง สนับสนุนโรงเรียน ไว้ชัดเจน 3.กำหนดขั้นตอน การดำเนินการของ โรงเรียนและ ขั้นตอนการ ประเมินความ ต้องการไว้ชัดเจน	1.มีการสร้างความ ร่วมมือแบบ หุ้นส่วน 2.กำหนดวิสัยทัศน์ ในการดำเนินการ 3.มีการสร้างกรอบ แนวคิดการ ดำเนินงานระหว่าง หุ้นส่วนเพื่อ สนับสนุน โรงเรียน	1.มีการสร้างความ ร่วมมือแบบ หุ้นส่วน 2.มีการกำหนด ลักษณะการทำงาน ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนกับ หน่วยงาน สาธารณสุข 3.หน่วยงาน สาธารณสุข สนับสนุนการ อบรมครูเพื่อให้ สอนด้านสุขภาพได้	1.มีการกำหนด นโยบายการ พัฒนาสุขภาพ 2.การสร้างการ มีส่วนร่วมของ ทุกคนในชุมชน 3.กำหนด ขั้นตอนการ ดำเนินการของ โรงเรียนและ กำหนดตัวชี้วัด ในการ ประเมินผล ชัดเจน
6.แนวคิดและ หลักการในการ ดำเนินงานของ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	เด็กทุกคนสามารถ พัฒนาได้ เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวัน ข้างหน้า	การดูแลสุขภาพ แบบเบ็ดเสร็จจะทำ ให้เด็กมีศักยภาพ ด้านสุขภาพ ตลอดจนความเสี่ยง การเกิดปัญหา สุขภาพและ ช่วยเหลือบุคคลที่มี พฤติกรรมสุขภาพ ไม่ดี	โรงเรียนต้อง สามารถส่งเสริม สุขภาพขณะที่ให้ การเรียนรู้กับเด็ก และ โรงเรียนมี อิทธิพลต่อ สุขภาพของเด็ก	โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพมีผลดีแก่ นักเรียน ครู และ ชุมชน มุ่งการดูแล สุขภาพแบบองค์ รวมและให้ นักเรียนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	การสร้าง สุขภาพพร้อม ๆ กับการพัฒนา ด้านการศึกษา ภายใต้ความ ร่วมมือจากทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ข้อประกอบ ด้วยครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และองค์กรใน ท้องถิ่น ส่วนใหญ่

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศ แคนาดา	ประเทศ ออสเตรเลีย	ประเทศ นิวซีแลนด์	ประเทศ ไทย
7.การสนับสนุนที่ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพได้รับ	1.สนับสนุน งบประมาณและ โครงสร้างพื้นฐาน 2. จัดให้มีการ ประเมินโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ 3. สนับสนุนการ สร้างเครือข่ายการ ร่วมมือที่เข้มแข็ง 4. สนับสนุน ทรัพยากรและให้มี การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	มีการกำหนด ยุทธศาสตร์ที่ใช้ใน การดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพในแต่ละ องค์ประกอบ	มีการกำหนดกรอบ แนวคิดแห่งชาติ เป็นแนวทางการ ทำงานร่วมกัน ระหว่างภาค สาธารณสุขและ ภาคการศึกษา	มีการกำหนด กระบวนการทำงาน ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและ หน่วยงาน สาธารณสุข	1.มีการกำหนด กระบวนการทำงาน ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและ หน่วยงาน สาธารณสุข 2. จัดให้มีการ ประเมินโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ 3. สนับสนุนการมี ส่วนร่วมของชุมชน
8.การประเมินผล โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	ไม่ได้อธิบายผลการ ดำเนินการและ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการดำเนินงาน สุขภาพในโรงเรียน แบบเบ็ดเสร็จ	ไม่ได้ระบุตัวชี้วัด ความสำเร็จของ โครงการสุขภาพใน โรงเรียนแบบ เบ็ดเสร็จ	ไม่ได้ระบุตัวชี้วัด ความสำเร็จของ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	ไม่ได้ระบุตัวชี้วัด ความสำเร็จของ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	ระบุตัวชี้วัด ความสำเร็จของ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ

จากตารางที่ 4 พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแต่ละประเทศ เกิดจากแต่ละประเทศมีความต้องการที่จะพัฒนาให้โรงเรียนเป็นฐานในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กและเยาวชนในชาติ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในประเทศ รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ใช้ในแต่ละประเทศ คือ การใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยมีรัฐให้การสนับสนุน เช่น การกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณและรัฐเป็นผู้รับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใช้หลักการสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วน ซึ่งมีลักษณะทวิภาคี (ฝ่ายการศึกษาร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุข) และไตรภาคี (ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข และภาคชุมชน) ซึ่งมีความเหมือนและคล้ายคลึงกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและผลักดันให้โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสุขภาพควบคู่ไปกับการศึกษา โรงเรียนจะต้องแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน รวมทั้งมีการประสานและรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม

ส่วนที่เหมือนและคล้ายคลึงการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของต่างประเทศกับประเทศไทย ก็คือ มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาสุขภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ในการดำเนินการรวมทั้งมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของโรงเรียนและขั้นตอนการประเมินผลไว้ชัดเจน โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน

ส่วนที่แตกต่างกันของการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของต่างประเทศดังของประเทศไทย คือ เรื่องการกำหนดองค์ประกอบในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยจะกำหนดองค์ประกอบเพียง 4 องค์ประกอบ ในประเทศแคนาดา และนิวซีแลนด์ ส่วนประเทศออสเตรเลีย มีเพียง 3 องค์ประกอบ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่อง การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่อง การจัดบริการสุขภาพ และการสนับสนุนด้านสังคมให้เกิดการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่กำหนดองค์ประกอบในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งใช้เป็นรูปแบบเหมือนกันทั้งประเทศ จำนวน 10 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) การให้บริการอนามัยในโรงเรียน 6) สุขภาพในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียนซึ่งทางกรมอนามัยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้ทำการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพร่วมกับสถานศึกษา โดยมีเอกสารแนวดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เอกสารคู่มือโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและเอกสารประกอบการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินการ และกำหนดการผ่านมาตรฐานขั้นต่ำ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับทองแดง ระดับเงิน ระดับทอง และระดับเพชร ซึ่งหลายประเทศส่วนใหญ่ ไม่ได้ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน

สรุปในภาพรวมของการดำเนินการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพซึ่งในประเทศไทยศึกษาส่วนมีรูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีการทำงานร่วมกันเน้นสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนด

ยุทธศาสตร์หรือแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพทุกคนในชุมชนเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และให้ทุกคนตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพ เพื่อทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นที่น่าพึงพอใจทั้งปัจจุบันและอนาคต สรุปได้ว่าการดำเนินการ โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแต่ละประเทศมีความต้องการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นฐานในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กและเยาวชน โดยเน้นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การสร้างกิจกรรมชุมชนให้เข้มแข็งและการปรับเปลี่ยนบริการสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานการพัฒนาสุขภาพของโรงเรียนในประเทศไทยที่เน้นการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน โดยมีฝ่ายสาธารณสุขเป็นแกนหลักในการประสานและขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กนักเรียน ขยายผลไปสู่ครอบครัวและสมาชิกในชุมชนให้มีสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์แข็งแรงปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บ และโรคติดต่อ โดยมีอีกแนวทางในการดำเนินงานของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ซึ่งประกอบด้วยการทำงานทั้ง 10 องค์ประกอบและประเมินตนเองเพื่อขอรับการประเมินจากคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นในระดับจังหวัด เพื่อรับรองเข้าสู่มาตรฐานตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกรมอนามัย โดยมีระยะเวลาในการประเมินทุก 2 ปี เพื่อรักษาระดับหรือคุณภาพของสถานศึกษาในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 ผลการศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ตามความคิดเห็นของคณะครู และนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนคลองคาราม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) สถานภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะครู ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มครูผู้สอนจำแนกตามลักษณะทางประชากรและประสบการณ์การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	39.58
หญิง	29	60.42
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
20 – 29 ปี	6	12.50
30 – 39 ปี	7	14.58
40 – 49 ปี	18	37.50
50 ปีขึ้นไป	17	35.42
ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา	1	2.08
ปริญญาตรี	43	89.58
ปริญญาโท	4	8.33
ปริญญาเอก	-	-
อื่นๆ	-	-
สถานภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
ผู้บริหาร	-	-
ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ	8	16.67
ครูรับผิดชอบโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	9	18.75
ครูประจำกลุ่ม	31	64.58
ประสบการณ์ในด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
เป็นคณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	10	15.87
เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่อง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	-	-
เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	9	14.29

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นคณะทำงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	30	
47.62		
ไม่มีประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	8	12.70
ประสบการณ์อื่น ๆ	6	9.52
แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
เข้าร่วมประชุมรับฟังความรู้เรื่องโรงเรียน	10	
19.71		
ส่งเสริมสุขภาพ		
รับฟังคำชี้แจง	7	10.29
เคยรับคำแนะนำ	5	7.35
สนใจศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	27	39.71
จบการศึกษาหลักสูตรสถาบันการศึกษา	-	-
จากการเข้ารับการอบรม	12	17.65
แหล่งความรู้อื่น ๆ	7	10.29
ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
1- 3 เดือนที่แล้ว	5	
10.42		
4 - 6 เดือนที่แล้ว	7	14.58
7 - 12 เดือนที่แล้ว	19	39.58
เกินกว่า 1 ปี	15	31.25
อื่น ๆ (นาน ๆ ครั้ง , ไม่มีความรู้)	2	4.17

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มคณะครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.42) เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 40.49 มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 37.50) การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 89.58) ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 8.33) และระดับอนุปริญญาน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.08) ด้านสถานภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า คณะครูส่วนใหญ่เป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้

(ร้อยละ 64.58) เป็นครูผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 18.75) ด้าน
ประสบการณ์เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูส่วนใหญ่เป็นคณะทำงานโรงเรียนส่งเสริม
สุขภาพมากที่สุด (ร้อยละ 47.62) สำหรับแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาจาก
สนใจศึกษาด้วยตนเอง (ร้อยละ 39.71) จากการเข้ารับการอบรม (ร้อยละ 17.65) ระยะเวลาครั้ง
สุดท้ายที่ได้รับฟังความรู้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.58) รับฟังเมื่อ 7 - 12 เดือนที่แล้ว ร้อยละ 31.25 รับ
ฟังความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกินกว่า 1 ปี

(2) ความคิดเห็นของคณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพและปัญหา
ด้านโครงสร้างและการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของคณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสถานการณ์การดำเนินงาน
ด้านโครงสร้างและการบริหาร

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1. กำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน	47 (97.92)	1 (2.08)	1.67	0.69	ปัญหาน้อย
2. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร	47 (97.92)	1 (2.08)	1.63	0.60	ปัญหาน้อย
3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดลำดับความสำคัญเรื่องสุขภาพเป็นลำดับต้น ๆ ที่จะต้องดำเนินงาน	46 (95.83)	2 (4.17)	1.56	0.71	ปัญหาน้อย
4. กำหนดนโยบายสุขภาพของโรงเรียน	46 (95.83)	2 (4.17)	1.31	0.55	ไม่มีปัญหา
5. แต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	46 (95.83)	2 (4.17)	1.44	0.64	ไม่มีปัญหา
6. คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้แทนองค์กรในชุมชน	46 (95.83)	2 (4.17)	1.44	0.64	ไม่มีปัญหา
7. แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	43 (89.58)	5 (19.42)	1.56	0.73	ปัญหาน้อย
8. แต่งตั้งผู้ประสานงานด้านสุขภาพของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น	45 (93.75)	3 (6.25)	1.65	0.88	ปัญหาน้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
9. แต่งตั้งคณะกรรมการในการ ดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ ตามแผนงาน/ โครงการที่โรงเรียนกำหนด	47 (97.92)	1 (2.08)	1.48	0.65	ไม่มีปัญหา
10. จัดงบประมาณสำหรับงาน สุขภาพในโรงเรียน	44 (91.67)	4 (8.33)	1.48	0.68	ไม่มีปัญหา
11. จัดโครงการฝึกอบรมครูที่ รับผิดชอบด้านสุขภาพหรือส่งไปเข้า รับการอบรม	42 (87.50)	6 (12.50)	1.50	0.62	ปัญหาน้อย
12. จัดทำแผนงาน/หรือโครงการด้าน สุขภาพในโรงเรียน	43 (89.58)	5 (10.42)	1.50	0.62	ปัญหาน้อย
13. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการด้านสุขภาพต่าง ๆ ใน โรงเรียน	43 (89.58)	5 (10.42)	1.44	0.61	ไม่มีปัญหา
14. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของ นักเรียน	44 (91.67)	4 (8.33)	1.42	0.61	ไม่มีปัญหา
15. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของครูและ บุคลากรในโรงเรียน	41 (85.42)	7 (14.58)	1.40	0.57	ไม่มีปัญหา
16. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของ ผู้ปกครองนักเรียน	24 (50)	24 (50)	2.38	1.11	ปัญหาน้อย
17. กำกับ ติดตามการดำเนินงานตาม แผนงานและ/หรือโครงการด้าน สุขภาพในโรงเรียน โดยผู้บริหาร	45 (93.75)	3 (6.25)	1.44	0.50	ไม่มีปัญหา
18. ประเมินผลการดำเนินงานตาม	46 (95.83)	2 (4.17)	1.29	0.46	ไม่มีปัญหา
	47 (97.92)	1 (2.08)	1.40	0.53	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 6 (ต่อ)

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
แผนงาน/และหรือโครงการด้าน สุขภาพโดยผู้รับผิดชอบโครงการ 19. บันทึกและรายงานผลการดำเนินงาน ของโรงเรียน 20. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เช่น การ ดูแลรักษาสุขภาพ การดูแลสุขภาพ ฟัน การบริโภคอาหาร การออก กำลังกายและการตรวจสอบสาร ปนเปื้อนในอาหาร ฯลฯ ค่าเฉลี่ยรวมปัญหาด้าน โครงสร้าง และการบริหาร	48 (100)	0 (0)	1.46	0.61	ไม่มีปัญหา
			1.52	0.65	ปัญหาน้อย

จากตารางที่ 6 พบว่า คณะครู โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพร้อยละ 90 ขึ้นไป เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานด้าน โครงสร้างและการบริหาร มีการกำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้ในโครงสร้างการบริหาร มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพเป็นลำดับต้น ๆ มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการดำเนินงาน คณะกรรมการที่แต่งตั้งประกอบด้วยครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้แทนองค์กรชุมชน มีการตั้งผู้ประสานงาน จัดงบประมาณ มีการส่งครูเข้ารับการอบรม มีการจัดทำแผนงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนมีการบันทึกรายงานและมีการประชาสัมพันธ์ส่วนการเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครอง คณะครู โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 50 เห็นว่าไม่มีการดำเนินการ สำหรับปัญหาการดำเนินการด้าน โครงสร้างและการบริหาร คณะครู โรงเรียน

ส่งเสริมสุขภาพเห็นว่าโดยภาพรวมไม่มีปัญหาเล็กน้อย ($\bar{x} = 1.52$) ประเด็นที่มีปัญหาเล็กน้อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{x} = 2.38$) และ กำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ($\bar{x} = 1.67$)

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของคณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1. กิจกรรม/โครงการสำหรับนักเรียน					
1.1 การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไป โดยบุคลากรสาธารณสุขสำหรับ นักเรียน	48 (100)	0 (0)	1.25	0.48	ไม่มีปัญหา
1.2 การตรวจสุขภาพช่องปากโดย บุคลากรสาธารณสุข	45 (93.75)	3 (6.25)	1.33	0.47	ไม่มีปัญหา
1.3 การได้รับวัคซีนตามเกณฑ์อายุ โดยบุคลากรสาธารณสุข	38 (79.17)	10 (20.83)	1.58	0.76	ปัญหาน้อย
1.4 การจัดบริการรักษาพยาบาล เบื้องต้น	46 (95.83)	2 (4.17)	1.38	0.57	ไม่มีปัญหา
1.5 การส่งเสริมสุขภาพจิต	47 (97.92)	1 (2.08)	1.46	0.61	ไม่มีปัญหา
1.6 จัดกิจกรรมออกกำลังกาย สำหรับนักเรียนทุกสัปดาห์	47 (97.92)	1 (2.08)	1.25	0.48	ไม่มีปัญหา
1.7 การแข่งขันกีฬานักเรียนภายใน โรงเรียน	46 (95.83)	2 (2.08)	1.27	0.53	ไม่มีปัญหา
1.8 การจัดบริการอาหารกลางวันเพื่อ สุขภาพ	44 (91.67)	4 (8.33)	1.38	0.60	ไม่มีปัญหา

1.9 การให้สุศึกษา นอกเหนือจากที่ เรียนในหลักสูตร	48 (100)	0	1.25	0.48	ไม่มีปัญหา
---	-------------	---	------	------	------------

ตารางที่ 7 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1.9 การให้สุศึกษา นอกเหนือจากที่ เรียนในหลักสูตร	48 (100)	0	1.25	0.48	ไม่มีปัญหา
1.10 การพัฒนาทักษะชีวิต	46 (95.83)	2 (4.17)	1.31	0.51	ไม่มีปัญหา
1.11 การอบรมผู้นำนักเรียนด้าน สุขภาพ	45 (93.75)	3 (6.25)	1.35	0.56	ไม่มีปัญหา
1.12 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	46 (95.83)	2 (4.17)	1.29	0.54	ไม่มีปัญหา
1.13 การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	45 (93.75)	3 (6.25)	1.35	0.56	ไม่มีปัญหา
1.14 การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา สุขภาพ	46 (95.83)	2 (4.17)	1.40	0.64	ไม่มีปัญหา
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ สำหรับนักเรียน			1.35	0.56	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 7 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
2. กิจกรรม/โครงการสำหรับครูและ บุคลากรในโรงเรียน					
2.1 การตรวจสอบสภาพร่างกายทั่วไป ประจำปี	45 (93.75)	3 (6.25)	1.21	0.40	ไม่มีปัญหา
2.2 การส่งเสริมสุขภาพ	47 (97.92)	1 (2.08)	1.23	0.47	ไม่มีปัญหา
2.3 การส่งเสริมสุขภาพจิต	43 (89.58)	5 (10.42)	1.31	0.55	ไม่มีปัญหา
2.4 การปรับปรุง/พัฒนาการจัดการ เรียนการสอนสาระสุขศึกษาและพล ศึกษาในโรงเรียน	47 (97.92)	1 (2.08)	1.23	0.47	ไม่มีปัญหา
2.5 การให้ความรู้เรื่องโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	45 (93.75)	3 (6.85)	1.25	0.44	ไม่มีปัญหา
2.6 การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ทุกสัปดาห์	45 (93.75)	3 (6.85)	1.25	0.52	ไม่มีปัญหา
2.7 การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่าง ครู/ผู้ปกครอง,ชุมชน	37 (77.08)	11 (22.92)	1.52	0.76	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ สำหรับครูและบุคลากรในโรงเรียน			1.29	0.52	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 7 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
3. กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน					
3.1 การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก วัยรุ่น	38 (79.17)	10 (20.83)	1.79	0.84	ปัญหาน้อย
3.2 การให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมที่ ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ	42 (87.50)	6 (12.50)	1.73	0.73	ปัญหาน้อย
3.3 การให้ความรู้เรื่องพิษจากการ สารเคมีในการเกษตร	34 (70.83)	14 (29.17)	1.73	0.70	ปัญหาน้อย
3.4 การให้การช่วยเหลือผู้ปกครอง/ ครอบครัวนักเรียนที่มีปัญหา สุขภาพ	42 (87.50)	6 (12.50)	1.63	0.66	ปัญหาน้อย
3.5 การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เรื่องปัญหาการเรียนของนักเรียน	45 (93.75)	3 (6.25)	1.79	0.87	ปัญหาน้อย
3.6 การให้ความรู้เรื่องโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	43 (89.58)	5 (10.42)	1.67	0.69	ปัญหาน้อย
3.7 การให้ความรู้แก่ประกอบอาหาร ผู้ขาย อาหารในโรงเรียนเรื่องอาหาร ที่มีประโยชน์ สะอาด และปลอดภัย	47 (97.92)	1 (2.08)	1.58	0.67	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ สำหรับผู้ปกครองและสมาชิกใน ชุมชน			1.70	0.74	ปัญหาน้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
4. กิจกรรม/โครงการที่โรงเรียน ร่วมจัดกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และหน่วยงานอื่น					
4.1 กีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	28 (58.33)	20 (41.67)	1.73	0.73	ปัญหาน้อย
4.2 การพัฒนาความสะอาดและ สิ่งแวดล้อมในชุมชน	45 (93.75)	3 (6.25)	1.48	0.61	ไม่มีปัญหา
4.3 เวทีชาวบ้านเรื่องสุขภาพ	30 (62.50)	18 (37.50)	2.19	0.88	ปัญหาน้อย
4.4 การฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย	32 (66.67)	16 (33.33)	2.17	0.90	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรมที่โรงเรียน ร่วมจัดกับฝ่ายสาธารณสุข			1.89	0.78	ปัญหาน้อย

จากตารางที่ 7 พบว่า ร้อยละ 100 ของคณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่ากิจกรรมที่จัด
ในโรงเรียนสำหรับนักเรียน ประกอบด้วยการตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไปโดยบุคลากรสาธารณสุข
การให้สุขศึกษานอกเหนือจากที่เรียนในหลักสูตร สำหรับปัญหาด้านการจัดกิจกรรม/โครงการที่จัด
ในโรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.35$) ปัญหาด้านกิจกรรม/โครงการสำหรับครูและ
บุคลากรในโรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.29$) กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองและ
สมาชิกในชุมชนในภาพรวมมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 1.70$) สำหรับกิจกรรม/โครงการที่โรงเรียน
ร่วมจัดกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และหน่วยงานอื่นในภาพรวมมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 1.89$)
รายการหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เวทีชาวบ้านเรื่องสุขภาพ ($\bar{x} = 2.19$) และ การฟื้นฟู
การแพทย์แผนไทย ($\bar{x} = 2.17$)

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของคณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ดำเนินงานด้าน
กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน

กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองใน การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	38 (79.17)	10 (20.83)	1.50	0.57	ปัญหาน้อย
2. สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	38 (79.17)	10 (20.83)	1.63	0.63	ปัญหาน้อย
3. สร้างความเข้าใจกับนักเรียนใน การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	46 (95.83)	2 (4.17)	1.25	0.44	ไม่มีปัญหา
4. สร้างความเข้าใจกับครูกับ บุคลากรดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ	48 (100)	0 (0)	1.27	0.50	ไม่มีปัญหา
5. ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ ครูและบุคลากรของโรงเรียนแสดง ความคิดเห็นในการดำเนินการ ดำเนินการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	46 (95.83)	2 (4.17)	1.23	0.42	ไม่มีปัญหา
6. ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความ คิดเห็นของครูและบุคลากรในการ ดำเนินการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	47 (97.92)	1 (2.08)	1.31	0.51	ไม่มีปัญหา
7. ศึกษาข้อมูลสุขภาพในโรงเรียน อย่างเป็นระบบ	44 (91.67)	4 (8.33)	1.33	0.47	ไม่มีปัญหา
8. ศึกษาข้อมูลสุขภาพในชุมชนอย่าง เป็นระบบ	38 (79.17)	10 (20.83)	1.23	0.47	ไม่มีปัญหา
9. คณะกรรมการด้านสุขภาพร่วมกัน จัดทำแผนการปฏิบัติการด้านสุขภาพ ของโรงเรียน	47 (97.92)	1 (2.08)	1.44	0.54	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 8 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
10. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ร่วมกันกำหนดแนวทางการติดตาม และประเมินผลงานด้านสุขภาพ	46 (95.83)	2 (4.17)	1.46	0.57	ไม่มีปัญหา
11. คณะกรรมการในโรงเรียน ดำเนินงานตามแผนมีครู นักเรียน ผู้ปกครองหรือตัวแทนชุมชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ	40 (83.33)	8 (16.67)	1.48	0.54	ไม่มีปัญหา
12. ผู้บริหาร โรงเรียนสนับสนุนการ ดำเนินงานเป็นไปตามแผน	47 (97.92)	1 (2.08)	1.31	0.51	ไม่มีปัญหา
13. สร้างความร่วมมือกับฝ่าย สาธารณสุขในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	48 (100)	0 (0)	1.17	0.37	ไม่มีปัญหา
14. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	48 (100)	0 (0)	1.30	0.46	ไม่มีปัญหา
15. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และมี การเรียนรู้การดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพแห่งอื่น ๆ	43 (89.58)	5 (10.42)	1.42	0.53	ไม่มีปัญหา
16. เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้แก่ โรงเรียนอื่น	39 (81.23)	9 (18.75)	1.83	0.57	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยรวมของกระบวนการ ดำเนินงานของโรงเรียน			1.38	0.51	ไม่มีปัญหา

จากตารางที่ 8 พบว่า ร้อยละ 100 ของคณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพรายงานว่ามีการดำเนินการเรื่องสร้างความเข้าใจกับครูกับบุคลากรการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุขในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สำหรับด้านกระบวนการการดำเนินงานของโรงเรียน คณะครูโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพรายงานว่า โดยภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.38$) ยกเว้นการเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้แก่โรงเรียนอื่นและสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีปัญหาเล็กน้อย ($\bar{x} = 1.83$) และสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x} = 1.63$) (2) สถานภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพภายในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสิทธิภาพในด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังแสดงตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักเรียนจำแนกตามลักษณะทางประชากรและประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	138	38.33
หญิง	222	61.67
อายุ		
ต่ำกว่า 10 ปี	-	-
11 – 15 ปี	182	50.56
16 – 20 ปี	178	49.44
20 ปีขึ้นไป	-	-
ระดับการศึกษา		
กำลังศึกษาระดับ ม.1	60	16.66
กำลังศึกษาระดับ ม.2	60	16.66
กำลังศึกษาระดับ ม.3	60	16.66
กำลังศึกษาระดับ ม.4	60	16.66

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กำลังศึกษาระดับ ม.5	60	16.66
กำลังศึกษาระดับ ม.6	60	16.66
สถานภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
ตัวแทนนักเรียนประจำห้อง	242	67.22
นักเรียนแกนนำ	28	7.78
อื่น ๆ	90	25
ประสบการณ์ในด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
เป็นคณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	10	2.69
เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	10	2.69
ประสบการณ์ในด้านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
เป็นผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	12	3.22
เป็นคณะทำงาน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	68	
18.28		
ไม่มีประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	237	63.71
ประสบการณ์อื่น ๆ	35	9.41
แหล่งที่มาของความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
เข้าร่วมประชุมรับฟังความรู้เรื่องโรงเรียน	108	
21.56		
ส่งเสริมสุขภาพ		
รับฟังคำชี้แจง	31	6.19
เคยรับคำแนะนำ	67	13.37
สนใจศึกษาด้วยตนเอง	217	43.31
จบการศึกษาหลักสูตรสถาบันการศึกษา	55	10.98
จากการเข้ารับการอบรม	8	1.60
แหล่งความรู้อื่น ๆ	15	2.99

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
1 – 3 เดือนที่แล้ว	134	
37.22		
4 – 6 เดือนที่แล้ว	80	
22.22		
7 – 12 เดือนที่แล้ว	60	16.67
เกินกว่า 1 ปี	75	20.83
อื่น ๆ (นาน ๆ ครั้ง, ไม่มีความรู้)	11	3.06

จากตารางที่ 9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.67) เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 11 – 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 50.56) การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 16.66) ด้านสถานภาพในโรงเรียนส่งเสริมเป็นตัวแทนนักเรียนประจำห้องเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 67.22) ด้านประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 63.71) และมีนักเรียนเป็นคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 18.28) สำหรับแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาจาก สนใจศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 43.31) การเข้าร่วมประชุมรับฟังความรู้เรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 21.56) ระยะเวลาครั้งสุดท้ายที่ได้รับฟังความรู้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.22) รับฟังเมื่อ 1 – 3 เดือนที่แล้ว และรับฟังความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเมื่อ 4 – 6 เดือนที่แล้ว (ร้อยละ 22.22)

(3) ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เกี่ยวกับสถานการณ์ดำเนินงานด้าน
โครงสร้างและการบริหาร

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1. กำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงาน ของโรงเรียน	335 (93.06)	25 (6.94)	1.66	0.80	ปัญหาน้อย
2. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นลาย ลักษณ์อักษร	335 (93.06)	25 (6.94)	1.58	0.69	ปัญหาน้อย
3. กำหนดนโยบายสุขภาพของ โรงเรียน	333 (92.50)	27 (7.50)	1.62	0.75	ปัญหาน้อย
4. แต่งตั้งคณะกรรมการ โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	326 (90.56)	34 (9.44)	1.63	0.73	ปัญหาน้อย
5. คณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ ประกอบด้วย ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้แทนองค์กร ในชุมชน	326 (90.56)	34 (9.44)	1.57	0.77	ปัญหาน้อย
6. แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	325 (90.28)	35 (9.72)	1.54	0.75	ปัญหาน้อย
7. แต่งตั้งผู้ประสานงานด้านสุขภาพ ของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น	325 (90.28)	35 (9.72)	1.56	0.75	ปัญหาน้อย
8. จัดทำแผนงานและ/หรือโครงการ ด้านสุขภาพในโรงเรียน	334 (92.78)	26 (7.22)	1.54	0.74	ปัญหาน้อย
9. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการด้านสุขภาพต่าง ๆ ใน โรงเรียน	310 (86.11)	50 (13.89)	1.58	0.75	ปัญหาน้อย
10. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน	326 (90.56)	34 (9.44)	1.53	0.74	ปัญหาน้อย

ตารางที่ 10 (ต่อ)

โครงสร้างและการบริหาร	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
11. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของครูและบุคลากรในโรงเรียน	332 (92.22)	28 (7.78)	1.38	0.60	ไม่มีปัญหา
12. เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน	222 (61.67)	138 (38.33)	1.64	0.89	ปัญหาน้อย
13. กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงานและ/หรือ โครงการด้านสุขภาพในโรงเรียนโดยผู้บริหาร	317 (88.06)	43 (11.94)	1.49	0.64	ไม่มีปัญหา
14. ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานและ/หรือ โครงการด้านสุขภาพโดยผู้รับผิดชอบโครงการ	338 (93.89)	22 (6.11)	1.42	0.61	ไม่มีปัญหา
15. บันทึกและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	335 (93.06)	25 (6.94)	1.44	0.57	ไม่มีปัญหา
16. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพ การดูแลสุขภาพฟัน การบริโภคอาหาร การออกกำลังกายและการตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหาร ฯลฯ	344 (95.56)	16 (4.44)	1.40	0.63	ไม่มีปัญหา
ค่าเฉลี่ยรวมปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหาร			1.54	0.71	ปัญหาน้อย

จากตารางที่ 10 พบว่า นักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพร้อยละ 90 ขึ้นไปเห็นว่ามิสภาดำเนินงานด้านโครงสร้างและการบริหารดังต่อไปนี้ มีการกำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแผนภูมิโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดนโยบายสุขภาพของโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพคณะกรรมการที่แต่งตั้งประกอบด้วย ครู นักเรียน

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้แทนองค์กรในชุมชน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการแต่งตั้งผู้ประสานงานด้านสุขภาพของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น มีการจัดทำแผนงาน เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน ประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนมีการบันทึกรายงานและมีการประชาสัมพันธ์ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 39 เห็นว่าไม่มีการดำเนินการ สำหรับปัญหาการดำเนินการด้าน โครงสร้างและการบริหาร นักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นว่า ภาพรวมปัญหา เล็กน้อย ($\bar{x} = 1.54$) ประเด็นที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การกำหนดงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ($\bar{x} = 1.66$) และ เก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{x} = 1.64$)

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เกี่ยวกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน	มีการดำเนินการ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการดำเนินการ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
กิจกรรม/โครงการที่จัดในโรงเรียน					
I. กิจกรรม/โครงการสำหรับนักเรียน					
1.1 การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไป โดยบุคลากรสาธารณสุขสำหรับนักเรียน	311 (86.39)	49 (13.61)	1.31	0.57	ไม่มีปัญหา
1.2 การตรวจสุขภาพช่องปากโดย บุคลากรสาธารณสุข	315 (88.06)	43 (11.94)	1.37	0.66	ไม่มีปัญหา
1.3 การได้รับวัคซีนตามเกณฑ์อายุ โดยบุคลากรสาธารณสุข	266 (73.89)	94 (26.11)	1.31	0.64	ไม่มีปัญหา
1.4 การจัดบริการรักษาพยาบาล เบื้องต้น	337 (93.61)	23 (6.39)	1.47	0.74	ไม่มีปัญหา
1.5 การส่งเสริมสุขภาพจิต	332 (92.22)	28 (7.78)	1.32	0.61	ไม่มีปัญหา
1.6 จัดกิจกรรมออกกำลังกาย สำหรับนักเรียนทุกสัปดาห์	323 (89.72)	37 (10.28)	1.31	0.60	ไม่มีปัญหา
1.7 การแข่งขันกีฬานักเรียนภายใน โรงเรียน	341 (94.72)	19 (5.28)	1.33	0.58	ไม่มีปัญหา
1.8 การจัดบริการอาหารกลางวัน เพื่อสุขภาพ	309 (85.83)	51 (14.17)	1.31	0.57	ไม่มีปัญหา
1.9 การให้สุขศึกษานอกเหนือจาก ที่เรียนในหลักสูตร	333 (92.50)	27 (7.50)	1.35	0.59	ไม่มีปัญหา
1.10 การพัฒนาทักษะชีวิต	337 (93.61)	23 (6.39)	1.33	0.55	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1.11 การอบรมผู้นำนักเรียนด้าน สุขภาพ	315 (87.50)	45 (12.50)	1.27	0.56	ไม่มีปัญหา
1.12 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	328 (91.11)	32 (8.89)	1.31	0.57	ไม่มีปัญหา
1.13 การให้ปรึกษาด้านสุขภาพ	334 (92.78)	26 (7.22)	1.28	0.51	ไม่มีปัญหา
1.14 การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา สุขภาพ	335 (93.06)	25 (6.94)	1.36	0.69	ไม่มีปัญหา
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ สำหรับนักเรียน			1.33	0.60	ไม่มีปัญหา
2. กิจกรรม/โครงการสำหรับครูและ บุคลากรในโรงเรียน					
2.1 การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไป ประจำปี	326 (90.56)	34 (9.44)	1.30	0.61	ไม่มีปัญหา
2.2 การส่งเสริมสุขภาพ	336 (93.33)	24 (6.67)	1.33	0.59	ไม่มีปัญหา
2.3 การส่งเสริมสุขภาพจิต	327 (90.83)	33 (9.17)	1.37	0.65	ไม่มีปัญหา
2.4 การปรับปรุง/พัฒนาการจัดการ เรียนการสอนสาระสุขศึกษาและ พลศึกษาในโรงเรียน	339 (94.17)	21 (5.83)	1.31	0.57	ไม่มีปัญหา
2.5 การให้ความรู้เรื่องโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	333 (92.50)	27 (7.50)	1.37	0.62	ไม่มีปัญหา
2.6 การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ทุกสัปดาห์	303 (84.1)	57 (15.83)	1.38	0.63	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
2.7 การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่าง ครู/ผู้ปกครองและชุมชน	302 (83.89)	58 (16.01)	1.44	0.69	ไม่มีปัญหา
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ สำหรับครูและบุคลากรในโรงเรียน			1.36	0.62	ไม่มีปัญหา
3. กิจกรรม/โครงการสำหรับ ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน					
3.1 การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก วัยรุ่น	288 (80.00)	72 (20.00)	1.46	0.64	ไม่มีปัญหา
3.2 การให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมที่ทำ ให้เกิดปัญหาสุขภาพ	317 (88.06)	43 (11.94)	1.47	0.71	ไม่มีปัญหา
3.3 การให้ความรู้เรื่องพิษจากการใช้ สารเคมีในการเกษตร	313 (86.94)	47 (13.06)	1.52	0.70	ปัญหาน้อย
3.4 การให้การช่วยเหลือผู้ปกครอง/ ครอบครัวนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ของนักเรียน	314 (87.22)	46 (12.78)	1.51	0.75	ปัญหาน้อย
3.5 การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เรื่องปัญหาการเรียนของนักเรียน	322 (89.44)	38 (10.56)	1.51	0.70	ปัญหาน้อย
3.6 การให้ความรู้เรื่องโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	325 (90.28)	35 (9.72)	1.36	0.57	ไม่มีปัญหา
3.7 การให้ความรู้แก่ประกอบอาหาร ผู้ขายอาหารในโรงเรียนเรื่องอาหารที่มี ประโยชน์สะอาดและปลอดภัย	332 (92.22)	28 (7.78)	1.43	0.64	ไม่มีปัญหา
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ สำหรับผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน			1.47	0.67	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินงาน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
4. กิจกรรม/โครงการที่โรงเรียนร่วม จัดกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และ หน่วยงานอื่น					
4.1 กีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	309 (85.83)	51 (14.17)	1.39	0.62	ไม่มีปัญหา
4.2 การพัฒนาความสะอาดและ สิ่งแวดล้อมในชุมชน	331 (91.94)	29 (8.06)	1.40	0.60	ไม่มีปัญหา
4.3 เวทีชาวบ้านเรื่องสุขภาพ	276 (76.67)	84 (23.33)	1.51	0.79	ปัญหาน้อย
4.4 การฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย	265 (73.61)	95 (26.39)	1.81	0.87	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรม/โครงการ ที่โรงเรียนร่วมจัดกับฝ่าย สาธารณสุขชุมชน			1.53	0.72	ปัญหาน้อย

จากตารางที่ 11 พบว่า ร้อยละ 90 ของนักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเห็นว่ากิจกรรมที่โรงเรียนจัดสำหรับนักเรียน คือ การจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นการส่งเสริมสุขภาพจิต การแข่งขันกีฬานักเรียนภายในโรงเรียน การให้สุขศึกษานอกเหนือจากที่เรียนในหลักสูตร การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ และการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ สำหรับปัญหาด้านต่าง ๆ กิจกรรม/โครงการสำหรับนักเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.33$) กิจกรรม/โครงการที่จัดในโรงเรียนในภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.47$) กิจกรรม/โครงการสำหรับผู้ปกครองนักเรียนและสมาชิกในชุมชนในภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.36$) และกิจกรรม/โครงการที่โรงเรียนร่วมจัดกับฝ่ายสาธารณสุข ชุมชน และหน่วยงานอื่นในภาพรวมมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 1.53$) หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย ($\bar{x} = 1.81$) และ คือ เวทีชาวบ้านเรื่องสุขภาพ ($\bar{x} = 1.51$)

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านกระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	326 (90.56)	34 (9.44)	1.39	0.65	ไม่มีปัญหา
2. สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	331 (91.94)	29 (8.06)	1.43	0.69	ไม่มีปัญหา
3. สร้างความเข้าใจกับนักเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	342 (95.00)	18 (5.00)	1.36	0.59	ไม่มีปัญหา
4. สร้างความเข้าใจกับครูกับบุคลากรการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	331 (91.94)	29 (8.06)	1.44	0.58	ไม่มีปัญหา
5. ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	334 (92.78)	26 (7.22)	1.40	0.60	ไม่มีปัญหา
6. ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรในการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	327 (90.83)	33 (9.17)	1.30	0.50	ไม่มีปัญหา
7. ศึกษาข้อมูลสุขภาพในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	337 (93.61)	23 (6.39)	1.36	0.60	ไม่มีปัญหา
8. ศึกษาข้อมูลสุขภาพในชุมชนเป็น อย่างระบบ	306 (85.00)	54 (15.00)	1.34 1.42	0.56 0.59	ไม่มีปัญหา ไม่มีปัญหา
9. คณะกรรมการด้านสุขภาพร่วมกัน จัดทำแผนการปฏิบัติการด้านสุขภาพ ของโรงเรียน	322 (89.44)	38 (10.56)	1.36	0.57	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 12 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน	มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ไม่มีการ ดำเนิน การ ความถี่ (ร้อยละ)	ระดับของปัญหา		
			$\bar{x}$	S.D.	ค่าระดับ
10. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ร่วมกันกำหนดแนวทางการติดตาม และประเมินผลงานด้านสุขภาพ	320 (88.89)	40 (11.11)	1.38	0.59	ไม่มีปัญหา
11. คณะกรรมการในโรงเรียน ดำเนินงานตามแผนมีครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือตัวแทนชุมชนเข้า ร่วมเป็นคณะกรรมการ	327 (90.83)	53 (9.17)	1.43	0.69	ไม่มีปัญหา
12. ผู้บริหาร โรงเรียนสนับสนุนการ ดำเนินงานเป็นไปตามแผน	331 (91.94)	29 (8.06)	1.39	0.58	ไม่มีปัญหา
13. สร้างความร่วมมือกับฝ่าย สาธารณสุขในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	332 (92.22)	28 (7.78)	1.32	0.57	ไม่มีปัญหา
14. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	331 (91.94)	29 (8.04)	1.32	0.67	ไม่มีปัญหา
15. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และมี การเรียนรู้ การดำเนินงาน โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพแห่งอื่น ๆ	334 (92.78)	26 (7.22)	1.34	0.63	ไม่มีปัญหา
16. เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมให้แก่โรงเรียนอื่น	326 (90.56)	34 (9.44)	1.36	0.62	ไม่มีปัญหา
ค่าเฉลี่ยรวมปัญหาด้านกระบวนการ ดำเนินงานของ โรงเรียน			1.37	0.60	ไม่มีปัญหา

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 90 ขึ้นไป เห็นว่ามีการดำเนินการเรื่องต่อไปนี้ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน ผู้นำชุมชน นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ศึกษาข้อมูลสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการดำเนินงานตามแผนมีครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือตัวแทนชุมชนร่วมเป็น คณะกรรมการ ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานตามแผน มีการสร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุขในการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และมีการเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้แก่โรงเรียนอื่น สำหรับปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในภาพรวมไม่มีปัญหา ($\bar{x} = 1.37$) หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสร้างความเข้าใจกับครู บุคลากรในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x} = 1.44$) และ การสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x} = 1.43$)

ผลการศึกษาศาสนาการดำเนินงานการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามความคิดเห็นของคณะครูและนักเรียนของโรงเรียนคลองการาม จากตารางที่ 5 ถึง ตารางที่ 12 สรุปผลเป็นรายด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านโครงสร้างและการบริหารที่มีการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตามความคิดเห็นของคณะครูและนักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไป โดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร มีการกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและที่ปรึกษาการดำเนินงาน มีการกำหนดแผนงาน และปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปี มีการกำกับติดตามการดำเนินงาน และประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งมีการบันทึกรายงานและมีการประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน สำหรับกิจกรรมที่มีปัญหาบ้างเล็กน้อย คือ การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของผู้ปกครองนักเรียน

2. ด้านกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพที่มีการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตามความคิดเห็นของคณะครู และนักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไป คือ การตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไป การให้สุขศึกษานอกเหนือจากที่เรียนในหลักสูตร การจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การแข่งขันกีฬานักเรียนภายในโรงเรียน การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ และการช่วยเหลือนักเรียน สำหรับกิจกรรมที่มีปัญหาบ้างเล็กน้อย ได้แก่ กิจกรรมการฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย

3. ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ที่มีการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตามความคิดเห็นของคณะครู และนักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไป คือ การดำเนินการเรื่องการสร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากรในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การสร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุขในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น มีการศึกษาข้อมูลสุขภาพในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการดำเนินงานตามแผนมีครู นักเรียน ผู้ปกครองหรือตัวแทนชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการ ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนมีการสร้างความร่วมมือกับฝ่ายสาธารณสุขในการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนรู้ สำหรับกระบวนการดำเนินงานที่มีปัญหาบ้างเล็กน้อย คือ การเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้แก่โรงเรียนอื่น

4.2.3 ผลการเรียนรู้รูปแบบวิธีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนกองคารม โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ สันทนาการกลุ่ม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนาประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.3.1 โครงสร้างและการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนกองคารมมีการจัดโครงสร้างในการสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มงานกิจการนักเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในด้านการวางแผน โครงการ การจัดองค์กร การนิเทศติดตาม และการประเมินผลภายใต้การเชื่อมโยงประสานงานระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่รับบทบาทหน้าที่ชัดเจนทั้งของตน และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการกลุ่มกิจการนักเรียน กลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มงานดูแลความปลอดภัย กลุ่มงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มงานสถานนักเรียน งานปกครองระดับชั้น และงานคณะสี ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบ แต่ละกลุ่มงานดังต่อไปนี้

1. กลุ่มกิจการนักเรียนดูแลส่งเสริมพัฒนา มีหน้าที่และความรับผิดชอบของงาน ดูแล ส่งเสริมพัฒนา

1) มีคณะกรรมการกิจการนักเรียนวางแผน ระเบียบในการดูแลนักเรียน
2) มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3) กำกับดูแล ติดตาม และแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

- 4) ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาล
- 5) ส่งเสริมพัฒนาเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีคุณลักษณะดีเด่น
- 6) กำกับ ดูแล การดำเนินงานของคณะกรรมการนักเรียน
- 7) พัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีคุณลักษณะเหมาะสมในการดูแลนักเรียน

2. กลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

- 1) ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือ สนับสนุนกลุ่มกิจการนักเรียนในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
- 2) วางแผนการดำเนินงานและจัดทำโครงการประจำปีที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
- 3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน
- 4) ดำเนินการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ และช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรม ประจำชาติ
- 5) ดำเนินการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน มีความรู้ และปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมที่ดีงาม
- 6) ประสานงานกับทางวัดและให้ความร่วมมือกับงาน กิจกรรมพิเศษ (ฝ่ายบริการ) และหน่วยงานอื่นในการดำเนินงานกิจกรรม ทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แก่นักเรียน
- 7) จัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาครูและนักเรียนในโรงเรียน
- 8) จัดเก็บข้อมูลเอกสาร ผลงานการปฏิบัติและรวบรวมผลการดำเนินงานให้รองผู้อำนวยการกลุ่มกิจการนักเรียนทราบเมื่อสิ้นภาคเรียน
- 9) ติดตามการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของกลุ่มกิจการนักเรียน

3. กลุ่มงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

- 1) ดำเนินการจัดกิจกรรมรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดทำข้อมูลนักเรียนในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว และด้านอื่น ๆ
- 2) ดำเนินการคัดกรองนักเรียน จัดประเภทนักเรียน จัดเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา
- 3) ดำเนินการส่งเสริมนักเรียน เช่น กิจกรรมโฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ

4) ดำเนินการป้องกันและแก้ไข โดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ประสานกับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน

5) ดำเนินการส่งต่อ กรณีนักเรียนที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการจัดศึกษาของโรงเรียน บันทึกส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

4. กลุ่มงานคณะสี มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

1) จัดกิจกรรมร่วมกับคณะกรรมการนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงความรู้ ความสามารถตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

2) จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ ร่มรื่น เรียบร้อย

3) จัดประกวดพฤติกรรมความดีนักเรียนคณะต่าง ๆ

4) จัดกิจกรรมโครงการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ คุณธรรม จริยธรรม นักเรียน

5) จัดป้ายนิทรรศการการเผยแพร่ความรู้ด้านต่างๆ

6) อื่น ๆ ตามที่โรงเรียนมอบหมาย

5. สถานักเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

1) ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มต่าง ๆ ตามความรับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2) เสนอแนวความคิดในทางสร้างสรรค์แก่โรงเรียน โดยผ่านครูที่ปรึกษา ทั้งนี้ต้องไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

3) ช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับคณะสี

4) จัดกิจกรรมนักเรียนตามโครงการปฏิบัติในแผนประจำปีเป็นไปตามที่กำหนด

5) ร่วมมือกับโรงเรียนในการตกแต่ง และดูแลความสะอาดของอาคาร สถานที่

6) ร่วมมือกับโรงเรียนในการรักษาเกียรติคุณและเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน

7) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานักเรียนอย่างชัดเจน ที่จะบริหารงานสถานักเรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

8) ศึกษาวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน เพื่อการทำงานในทิศทางอันเดียวกัน

9) รายงานผลการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ต่อผู้บริหารงานโดยผ่านตามสายงานการบังคับบัญชาตามลำดับ

โรงเรียนกองคารมมีการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการจัดการต่าง ๆ ในโรงเรียนที่นำไปสู่การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ มีแนวทางดำเนินงานหลัก ๆ 3 เรื่อง ได้แก่

1) การจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีระบบโดยมีการรวบรวมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ โดยใช้วิธีการระดมสมองกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน เช่น โครงการน้ำดื่มเพื่อชาวกองคารม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ให้นักเรียนได้ดื่มน้ำสะอาดเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ป้องกันโรคติดต่ออันเกิดจากการใช้ภาชนะร่วมกัน และบริโภคน้ำดื่มที่ไม่สะอาด และปลูกฝังค่านิยมในการประหยัด รวมทั้งโครงการพัฒนาพฤติกรรมการแยกขยะโดยใช้กระบวนการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนกองคารม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการลดปริมาณขยะในชีวิตประจำวัน ปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาขยะและผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและวิธีแก้ไข รวมทั้งทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและรับรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และเพื่อให้นักเรียนมีทักษะด้านพฤติกรรมด้านการสังเกต จดบันทึกข้อมูล การบ่งชี้ปัญหา การวางแผน แก้ปัญหา การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นการปรับปรุงแก้ไขสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสังคมในโรงเรียนให้ปลอดภัย และส่งผลดีต่อสุขภาพของทุกคนในโรงเรียน ดังคำกล่าวของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

“...โครงสร้างของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ก็จะประกอบด้วยผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนจากองค์กรชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ

ให้คำปรึกษาในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ชายอายุ 53 ปี)

2) การจัดองค์กรรองรับแผนงาน/โครงการส่งเสริมสุขภาพ โดยทางโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาให้การสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ มีคณะทำงานรับผิดชอบในแต่ละแผนงาน/โครงการซึ่งประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและองค์กรในชุมชน รวมทั้งมีผู้นำนักเรียนส่งเสริมสุขภาพปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคเพื่อให้นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงรวมทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่เป็นผลดีต่อสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแกนนำนักเรียน

“...ผู้ที่ประสานงาน โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ดีที่สุดก็คือ นักเรียนเพราะว่า เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมโดยตรงและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่รู้ปัญหา แล้วก็จะสามารถ แก้ปัญหาได้...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 15 ปี)

“...นโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ทำ ๆ มากี่มีการจัดน้ำดื่มตอนแรก ๆ นักเรียนก็จะนำน้ำดื่มมาเอง ต่อมาโรงเรียนก็จัดให้นักเรียนก็จะกดน้ำดื่มที่โรงเรียนจัดไว้ให้ ทำให้นักเรียนไม่ต้องขออนุญาตครู เพื่อมาดื่มน้ำและนักเรียนทุกคนมีน้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัย...” (แกนนำนักเรียน หญิง อายุ 14 ปี)

3) การนิเทศ/ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนมีการติดตาม โดยระบบของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีสรุปผลการนิเทศ และมีการนำผลการนิเทศไปใช้พัฒนางาน รวมทั้งมีการประเมิน แผนงาน/โครงการและรายงานผลการประเมินทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มที่ได้รับความสะดวกเกิดการประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการและเป็นการพัฒนางานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

“...โรงเรียนมีการแต่งตั้งครูในระดับและหัวหน้าระดับและนักเรียนช่วยกันรับผิดชอบ ทำความสะอาดและตรวจห้องน้ำ 3 เวลา เช้า กลางวัน เย็น แบ่งเด็กนักเรียนระดับชั้น ม.2 แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ห้องน้ำไหนใครเป็นคนรับผิดชอบ นักเรียนจะดูแลตลอดทั้งอาคาร 5 ชั้น และอาคาร 6 ชั้น จะมีครูที่อยู่ในอาคาร ดูแลโดยให้นักเรียนช่วยกันแบ่งเวรช่วยกันดูแลทำให้ห้องน้ำสะอาดน่าใช้ ผลจากที่ทำก็เป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจของเด็กนักเรียนในลักษณะที่เขาร่วมกันดูแลรับผิดชอบ...” (ครู หัวหน้าสาระการเรียนรู้ หญิงอายุ 51 ปี)

4.2.3.2 องค์ประกอบในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพโรงเรียน
การจัดโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องอาศัยองค์กร ที่มีศักยภาพที่มีแนวทางด้านความคิดร่วมกัน และมีความร่วมมือของสมาชิกที่จะบรรลุผลนั้น โรงเรียนกองการามมี องค์ประกอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนซึ่งทางโรงเรียนมีการจัดองค์กรให้เอื้อต่อการบริหารอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียนประสานความร่วมมือทั้งด้านความคิด การกำหนดนโยบาย การวางแผนดำเนินการ ทั้งนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการสร้างเสริมสุขภาพ ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของแกนนำนักเรียนในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ สุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

1. การกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพ

การกำหนดนโยบายนับเป็นปัจจัยพื้นฐานแรกของการดำเนินงานเพราะ

การกำหนดนโยบายเป็นการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจของโรงเรียนว่าจะดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนไปในทิศทางใดมุ่งหวังให้เกิดผลอย่างไร เมื่อผู้บริหารโรงเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักว่าการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจะเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียน เมื่อได้กำหนดให้โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแล้วนั้นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้นโยบายนี้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผลโดยทางโรงเรียนคงการดำเนินการดังนี้

1) โรงเรียนคงการมีมีการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเพื่อเป็นองค์การหลักในการบริหารจัดการนโยบาย คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนองค์กรในชุมชน โดยมีสัดส่วนอย่างน้อย 3 ใน 5 มาจากประชาชน หรือ องค์กรในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง นอกจากคณะกรรมการชุดนี้แล้ว โรงเรียนยังตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัว เกิดประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมสุขภาพหรือการแก้ไขปัญหาสุขภาพบางเรื่อง สามารถดำเนินการด้วยบุคลากรภายในโรงเรียนจัดทำโครงการผนวกเข้าไปในหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2) โรงเรียนคงการประกาศนโยบายส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญด้านส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับการสร้างสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อสุขภาพ การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ การเสริมสร้างกิจกรรมชุมชนให้เข้มแข็ง และการบริการสุขภาพ กำหนดนโยบายเป็นประเด็นสำคัญ ก็เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปดำเนินการให้นโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสร้างผลเชิงบวกต่อสุขภาพทุกคน รวมทั้งชุมชนอย่างครอบคลุม เมื่อกำหนดนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพแล้ว โรงเรียนมีการนำนโยบายดังกล่าวสู่ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง นักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ได้รับทราบเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังคำสัมภาษณ์แนวลิขของผู้ปกครองนักเรียน ตอนหนึ่งว่า

“...ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายเกี่ยวกับโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และมีการเข้าร่วมประชุมในโครงการตั้งแต่ ปี 2547 ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้มีการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและส่งเสริมการออกกำลังกายของนักเรียน เป็นประจำสม่ำเสมอ...” (ผู้ปกครองนักเรียน หญิงอายุ 44 ปี)

“...ทางโรงเรียนได้ประกาศนโยบายส่งเสริมสุขภาพและจัดกิจกรรม ความรู้คู่เสาธง นักเรียนแกนนำได้นำความรู้ที่ได้อบรมเกี่ยวกับสุขภาพมาเผยแพร่หน้าเสาธงประมาณวันละ 5 นาที

นักเรียนให้ความสนใจและได้รับประโยชน์มากซึ่งเป็นความรู้ที่ทุกระดับชั้นสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หญิงอายุ 47 ปี)

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ทำให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมรองรับได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของโรงเรียน มีสาระสำคัญของนโยบาย ดังนี้

- (1) สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพจิต เช่น การออกกำลังกาย นันทนาการ และกิจกรรมสังสรรค์ ตามเทศกาลต่าง ๆ
- (2) สนับสนุนให้มีการจัดสภาพบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพ และการเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (3) สนับสนุนให้บุคลากรมีการประเมินและตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (4) ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสาร เรื่อง สุขภาพจากสื่อต่าง ๆ
- (5) จัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- (6) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติตามแนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน
- (7) ส่งเสริมให้มีมาตรฐานคุณภาพทางโภชนาการและอาหารที่สะอาดปลอดภัย
- (8) สนับสนุนส่งเสริมการให้บริการอนามัยโรงเรียน
- (9) จัดกิจกรรมแนะแนวตอบปัญหา และให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่ บุคลากร ชุมชน และสังคม
- (10) ส่งเสริมด้านความรู้ การควบคุม ป้องกัน แก่นักเรียน และบุคลากร ให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและเพศสัมพันธ์

จากการดำเนินการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน โรงเรียนมีการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และวิธีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของตนเอง โดยทำเป็นแผนปฏิบัติการที่สะท้อนให้เห็นความชัดเจนของเป้าหมาย วิธีปฏิบัติ และการประเมินผล พร้อมทั้งการระบุนความชัดเจนของความร่วมมือในการทำงานกับครอบครัวชุมชนการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชนและเจ้าหน้าที่/คณะทำงาน ทั้งสาธารณสุข และการศึกษาในพื้นที่ด้วย นอกเหนือจากการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องแล้ว โรงเรียนยังมีการพัฒนาศักยภาพตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งวิธีปฏิบัติที่สำคัญ คือ การมีกลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการติดตาม และ ประเมินผลกระบวนการทำงาน เพื่อเป็นภาพสะท้อน ประเด็นปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาประเด็นที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น พร้อมกันนั้นโรงเรียนยังร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อจัดเป็นเครือข่ายใน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของแกนนำนักเรียน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

“...นโยบายของโรงเรียนเรื่องยาเสพติด ก็จะมีการจัดกิจกรรม ด้านการออกกำลังกาย คือ กงคาคัพ มีนักเรียนตั้งแต่ ม.ต้น ถึง ม.ปลาย แข่งขันกีฬาภายในก็จะจัดแข่งขันในภาคเรียนที่ 1 เพื่อนที่ไม่ได้เล่นกีฬาก็จะเป็นกองเชียร์ทุกคนจะมีส่วนร่วม...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 14 ปี)

“...ชุมชนเองต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยออกมาเป็นเรื่องของนโยบายของชุมชนเองจะเป็น 3 ปี 5 ปี เมื่อชุมชนมีนโยบายก็นำไปสู่เรื่องของการประสานงบประมาณ แล้วก็จะเป็นเรื่องการขับเคลื่อนของโรงเรียน สถานีนอนามัย อสม.ในระดับเขตพื้นที่หรือระดับจังหวัด เมื่อถึงตรงนี้ขับเคลื่อนได้ผู้ที่จะได้ประโยชน์ก็คือประชาชน ปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาสุขภาพ เช่น สุรา อบายมุข ยาเสพติด มันก็จะถูกลดน้อยลง ซึ่งตรงนี้มันก็จะถูกกำหนดเป็นตัวชี้วัดได้ โดยที่เราเอานโยบายเป็นหลักไปเชื่อมกับงบประมาณ โดยที่เราเอากลไกการดำเนินงานของบุคลากรในตำบลเป็นตัวขับเคลื่อนในการสร้างเสริมสุขภาพ...” (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชายอายุ 41 ปี)

2. การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายเรียนรู้

จากการศึกษาด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการสร้างเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ที่เกิดขึ้นดำรงอยู่และดำเนินไปอย่างต่อเนื่องกัน ภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลานั้นๆ ซึ่งกระบวนการที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมอยู่หลายประการ เช่น เงื่อนไขที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ในสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ และพบว่ามีกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพค่อนข้างชัดเจน เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในชุมชนมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพที่สำคัญ องค์การหนึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะของการบริหารราชการเพื่อกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น และมีโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่ระบุได้ว่า ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพในลักษณะของการส่งเสริมสุขภาพ พละนันทนาการของบุคคลในชุมชน

สำหรับการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาจากพื้นที่ที่ศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ มีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างเสริมสุขภาพนักเรียน เพราะในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย นับว่าเป็นความชาญฉลาดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสงครามที่ 1 ได้

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอีกตำแหน่งหนึ่งซึ่งเอื้อประโยชน์สร้างเสริมสุขภาพของโรงเรียนอย่างมาก โดยเฉพาะในการสนับสนุนโรงเรียนด้านอาคารสถานที่ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังคำกล่าวของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเสริมสุขภาพ

“...การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากว่าทุกวันนี้เราไปดูแลคนที่อายุมากกว่า 35 ปี เราไปบอกว่าคนที่อายุ 35 ปี ขึ้นไป ต้องเริ่มดูแลสุขภาพจริงๆ ไม่ใช่มันสามารถเริ่มได้เลยที่จะดูแลสุขภาพตั้งแต่เด็กมันเหมือนกับเครื่องยนต์ ทำไมเราต้องให้มันสึกหรอก่อนค่อยมาดูแล เด็กก็สำคัญ ในโรงเรียนก็ยิ่งสำคัญเลย มันเป็นแหล่งในกระบวนการสร้างจิตสำนึกขั้นพื้นฐานของเด็กไทยในอนาคตในวัยเรียนต้องมีการดูแลสุขภาพอย่างไร เพื่อนำไปปฏิบัติในครอบครัว...” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุข)

“...ผมเชื่อว่างานระบบสุขภาพเป็นภาระสำคัญ และเป็นงานที่ในอนาคตจะเป็นหน้าที่หลัก เรื่องเรียน เรื่องสุขภาพ เรื่องการดูแลสุขภาพ เมื่อโครงสร้างพื้นฐานเมื่อสร้างไปแล้ว ก็จะมีอีก 10 ปี ค่อยมาบูรณาการมาซ่อมกันใหม่ เชื่อว่าประชาชนยังได้รับบริการขั้นพื้นฐานจากรัฐยังไม่ได้เท่าที่ควร ดังนั้นท้องถิ่นเปรียบเสมือนว่าเข้ามากรองอีกนิด อะไรที่ตกหล่นอยู่ท้องถิ่นก็มาเก็บตกอีกที...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

“...การส่งเสริมสุขภาพที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อเข้าไปเกี่ยวข้องคือ 1) การทำให้คนทราบเรื่องสุขภาพ การรู้ตนเองในปัญหาในการดูแลสุขภาพ 2) งานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการระบบสุขภาพไม่ว่าจะเป็น อสม. ทั้งการตั้งชมรมรักสุขภาพ 3) การสนับสนุนหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่โดยตรง ยกตัวอย่าง สถานีอนามัย โรงพยาบาลประจำจังหวัด มาเปิดศูนย์บริการสุขภาพชุมชน 4) ทำร่วมกับหน่วยงานสุขภาพแห่งชาติการกำหนดกลยุทธ์ระดับพื้นที่ชุมชน การให้ความรู้เรื่องสุขภาพ การเพิ่มขีดความสามารถการดูแลสุขภาพประชาชน เรื่องสุขภาพ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

“...ส่วนเรื่องการสนับสนุนงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ มีแผนงานที่สนับสนุนงบประมาณ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ การออกกำลังกาย ฟิตเนสในโรงเรียน ซึ่งได้ทำเสร็จไปแล้ว และมีโครงการสนับสนุนงบประมาณจัดหาเครื่องกรองน้ำสำหรับทำน้ำดื่มบรรจุขวดเพื่อให้บริการแก่นักเรียน คณะครู บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน โดยในปีงบประมาณ 2551 จะมีการตั้งงบประมาณจัดจ้างบุคลากรทางการแพทย์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่พยาบาลประจำห้องพยาบาลของโรงเรียน โดยเป็นเจ้าหน้าที่พยาบาลของโรงเรียนประจำการตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

“...การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ตอนนี้เรากำลังไปช่วยกำลังเข้าไปใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งทำศูนย์สุขภาพในโรงเรียน 1 จุด แล้วส่งบุคลากรไปประจำไว้มันเหมือนห้องพยาบาลแต่ไปใช้ที่โรงเรียนแทนที่โรงเรียนจะไม่ใช้ครูมาเป็นคนจ่ายยา แต่เราจะเอาพยาบาลวิชาชีพไปไว้ที่นั่นเลยดูแลทั้งเด็กนักเรียน และคนในชุมชนในพื้นที่นั่นเลย...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

“...เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยทางโรงเรียนมีหนังสือเชิญมาร่วมกิจกรรมเดินรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออกต่อต้านยาเสพติด รณรงค์การเลือกตั้ง ร่วมกับคณะครูและนักเรียน ก็มาร่วมงานบ้างเป็นบางครั้ง...” (ประชาชนผู้มีส่วนร่วมน้อย หญิงอายุ 39 ปี)

“...โรงเรียนจัดงานโรงเรียนก็ขอความช่วยเหลือในการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนจัดงานกินเลี้ยงศิษย์เก่า ในช่วงเดือนเมษายน โรงเรียนแจกบัตรให้เราก็มาร่วมงาน...” (ประชาชนผู้มีส่วนร่วมน้อย หญิงอายุ 54 ปี)

“...เห็นนักเรียนของโรงเรียนกองการมออกมาตรวจสอบอาหารปนเปื้อนในตลาด โดยมีคณะครูควบคุมและมีน้ำยามาตรวจสอบอาหาร...” (ประชาชนผู้มีส่วนร่วมน้อย หญิงอายุ 42 ปี)

“...ชุมชนมีนโยบายการสร้างสุขภาพร่วมกับสาธารณสุข อสม. จัดโครงการสุขภาพ การออกกำลังกาย กีฬา แอโรบิก ทำทุกวันตอนเย็น กีฬาเป็นกิจกรรมของผู้สูงอายุ ส่วนแอโรบิกมีบุคลากรจากโรงพยาบาลมาเป็นผู้นำในการออกกำลังกาย...” (ประชาชนผู้มีส่วนรวมมาก ชายอายุ 36 ปี)

“...ในหมู่บ้านจะมีสถานที่ออกกำลังกายสนามฟุตบอล สนามตะกร้อ และเปตอง เพื่อให้ประชาชน เด็กนักเรียนและเยาวชนได้ออกกำลังกายทุกเย็น เป็นสนามเล็ก ๆ ทุกหมู่บ้าน...” (ประชาชนผู้มีส่วนรวมมาก หญิงอายุ 51 ปี)

“...ช่วงปิดภาคเรียน โรงเรียนร่วมกับสาธารณสุขจัดเด็กนักเรียนเยาวชนรุ่นเล็ก รุ่นกลาง ได้แก่ เด็กประถมและมัธยมตอนต้น เข้าค่ายทำกิจกรรมดูแลสุขภาพตนเอง ศิลปะ ธรรมะ เพื่อให้เด็กนักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์...” (ประชาชนผู้มีส่วนรวมมาก ชายอายุ 41 ปี)

“...ชุมชนร่วมกับโรงเรียนกองการม ได้รับงบประมาณจากมูลนิธิสิรินธร นำเด็กนักเรียนแกนนำอายุ 17 - 18 ปี ทำกิจกรรมปิดไฟ 1 ทูม 1 ดวง สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในเรื่องการกำจัดขยะและการลดการใช้พลังงาน...” (ประชาชนผู้มีส่วนรวมมาก หญิงอายุ 40 ปี)

“...ทางโรงเรียนกองการมคณะครูมีความสามัคคี ในการจัดกิจกรรม การแข่งขันกีฬา การออกกำลังกาย การทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียน ป้องกันปัญหาสุขภาพ ไม่ให้นักเรียนไปมั่วสุมเล่นเกมสล็อตเน็ต...” (ประชาชนผู้มีส่วนรวมมาก หญิงอายุ 54 ปี)

“...อยากให้โรงเรียนมีบทบาทในลักษณะเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับ เช่น โรงเรียนกองการม นำนักเรียนมาทำกิจกรรมกับน้อง ๆ ในโรงเรียนประถมในการดูแลรักษาสุขภาพ

การเลือกรับประทานอาหาร การแปรงฟัน การล้างมือ และการออกกำลังกาย...” (ประชาชนผู้มีส่วนรวมมาก หญิงอายุ 36 ปี)

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โรงเรียนคลองการาม ได้มีความพยายามที่จะให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะในการประชุมผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเดิมโรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ เมื่อเห็นว่าผู้ปกครองยังไม่มีความสัมพันธ์กันมากนัก จึงเปลี่ยนการประชุมให้มีการประชุมกลุ่มย่อย โดยให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าพบปะครูประจำชั้น คามห้องเรียนที่ลูกเรียน ซึ่งทำให้คณะครูและผู้ปกครองนักเรียนมีโอกาสได้พบปะซึ่งกันและกัน หลังจากที่ได้ประชุมโครงการพบปะกับครูประจำชั้นของลูกแล้ว ผู้ปกครองนักเรียนและคณะครูมีความเห็นตรงกันว่า คณะครูและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องสุขภาพ ความประพฤติของนักเรียนทั้งขณะอยู่ในโรงเรียนและอยู่ที่บ้าน โดยให้มีการทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนซึ่งทำให้คณะครูได้รับทราบปัญหาและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาหรือพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

หลังจากที่ทางโรงเรียนได้เปลี่ยนวิธีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนโดยเปลี่ยนจากการประชุมใหญ่มาเป็นประชุมย่อย และทำการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน โดยทุก ๆ ห้องเรียนจะมีตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน เมื่อโรงเรียนมีข้อปรึกษาหารือ ก็จะขอความร่วมมือไปยังตัวแทนเครือข่ายผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจกิจกรรมของโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนมากขึ้น ดังคำกล่าวของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

“...ช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน ทางสาธารณสุขร่วมกับทางโรงเรียนจัดให้นักเรียน เยาวชน มาเข้าค่ายภาคฤดูร้อน มีการสอนจริยธรรม ศิลปะ การอบรมดูแลสุขภาพตนเอง ความรู้เกี่ยวกับการใช้พลังงาน การมีส่วนร่วมในการดูแลควบคุมลูกน้ำยุงลาย การใส่ทรายอะเบท การให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน...” (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชายอายุ 39 ปี)

นอกจากนี้โรงเรียนคลองการามยังมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ อีกหลายรูปแบบ เช่น การเข้าร่วมงานประเพณีประจำปีของชุมชน งานประเพณีพระราชวังเจ้าวัง มีการเดินรณรงค์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมการออกกำลังกาย การรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ การรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้การออกตรวจสอบอาหารในตลาด การจัดบอร์ดนิทรรศการการสร้างเสริมสุขภาพ งานวันสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัด ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพภายในชุมชน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมการดูแลสุขภาพอนามัยในโรงเรียน

ประณตศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับน้อง ๆ ในระดับประถมศึกษาในการดูแลรักษาสุขภาพ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ปกครองนักเรียน

“...อยากให้ทางโรงเรียนมีบทบาทในลักษณะของการจัดทำเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ขยายวงกว้าง เรื่องการให้ความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพ โดยมีพี่มัธยม มาสอนน้องๆ และทำกิจกรรมในโรงเรียนประถม เน้นเรื่องการให้ความรู้ การตรวจสุขภาพตนเอง อาหารและโภชนาการที่ปลอดภัยกิจกรรม อย.น้อย การป้องกันโรคเอดส์ และเรื่องการป้องกันการติดเกมส์คอมพิวเตอร์...” (ผู้ปกครองนักเรียน หญิงอายุ 56 ปี)

การสร้างเครือข่ายของโรงเรียนคลองการาม กับวัดคงคาราม มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องโรงเรียนคลองการามมีผู้นำทางศาสนาที่เห็นความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จได้รับรางวัลต่าง ๆ จำนวนมาก และเป็นโรงเรียนยอดเยี่ยมที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ ผู้นำทางศาสนา นับว่าเป็นผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการชักชวนหรือสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน และกิจกรรมของโรงเรียนผู้นำทางศาสนา คือ เจ้าอาวาสวัดคงคาราม ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทอย่างสูงในการมีส่วนร่วมทั้งกับโรงเรียนในการสร้างเสริมสุขภาพ และให้การสนับสนุนโรงเรียนทั้งในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นผู้อุปถัมภ์โรงเรียน โดยการสนับสนุนการหางบประมาณมาช่วยเหลือ โรงเรียนและการช่วยในการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องประจำปี เป็นกิจกรรมประจำของสถานศึกษาและของชุมชนส่งผลให้นักเรียนและผู้ปกครองได้มีโอกาสร่วมกันทำกิจกรรมทั้งด้านการพัฒนาสถานที่สภาพแวดล้อมและการพัฒนาจิตใจรวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการพัฒนาสุขภาพกาย และสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าอาวาสวัดคงคาราม

“...โครงการสุกัรส่งเสริมเพิ่มปัญญาเป็นกิจกรรม พระพบเด็กนักเรียนทุกวันสุกัร หลังกิจกรรมเคารพธงชาติแล้ว โดยบรรยายธรรมความรู้แก่นักเรียนเน้นหนักเรื่องศีลธรรม ธรรมะที่นักเรียนควรรู้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นพิเศษในปัจจุบัน เอาธรรมะแทรกเข้าไปเพื่อให้เด็กนักเรียนตั้งมั่นในคุณธรรม ทุกอย่างมีการติดตาม พระพูดอะไรบ้าง ให้เด็กจดบันทึกส่งครู ใครเขียนดี คัดไทยดี คล้ายกับบันทึกเทปได้ บางครั้งก็มีรางวัลให้ ทำอย่างนี้มาร่วม 10 ปีแล้ว...” (เจ้าอาวาส)

“...กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ทางโรงเรียนส่งเด็กนักเรียนมาร่วมกิจกรรม ที่นี้ทำตรงวันเช่น วันมาฆบูชา ตรงกับวันเสาร์หรืออาทิตย์ ก็ต้องทำให้ตรงวัน วันไหนก็ต้องวันนั้นอย่าไปเลียงครูบาอาจารย์ต้องมาหมดที่นี้ใช้ระบบบังคับต้องมา เคยพูดกับคณะครูว่าทำไมได้ก็เชิญออกอยู่ที่อื่นได้ให้อยู่ที่อื่น นักเรียนถ้าขาดก็ถูกลงโทษ ถ้ามีความจำเป็นก็ต้องลา การลาก็ต้องให้มาก่อน

ล่วงหน้า...” (เจ้าอาวาส)

3. การสร้างแกนนำนักเรียน

การพัฒนาผู้นำและเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความรู้ หรือความสามารถที่มีอยู่ จะช่วยให้ผู้นำสามารถริเริ่มกิจกรรม การแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้โดยการ

- 1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำ ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางชัดเจนขึ้น
- 2) สนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง
- 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและการจัดองค์กรร่วมกัน
- 4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งการลงมือปฏิบัติจริง การถ่ายทอดประสบการณ์ และสรุปบทเรียนจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 5) การจัดทัศนศึกษาดูงานและการเชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์

จากการสัมภาษณ์แกนนำนักเรียนและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้กล่าวถึงการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนดังนี้

“...การแนะนำโครงการแล้วให้ความรู้ เมื่อได้รับความรู้เพียงพอแล้วเราก็เชิญชวนเขามาเข้าร่วมโครงการกับเรา เราก็ดำเนินกิจกรรมพอเสร็จแล้วเราก็ประเมินผล และนำผลมาพัฒนางานในปีต่อไป...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 15 ปี)

“...พวกพี่ ๆ ก็จะมีสิ่งที่ดึงดูดใจของน้อง ๆ เราต้องมีสิ่งที่น่าสนใจ ดึงดูดใจให้น้อง ๆ มาร่วมกิจกรรม...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 15 ปี)

“...ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเราประสบความสำเร็จ เริ่มจากตัวเรา เริ่มขยายไปเรื่อง เรื่องของความรู้ที่นำมาเผยแพร่ รู้แค่ไหนก็ตามที่ความรู้จากรุ่นพี่ นำมาสู่รุ่นน้อง เป็นคำแนะนำที่ดีจากครู จากการปฏิบัติ เราต้องเปิดใจรับ...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 14 ปี)

“...การมีส่วนร่วมเราทำอะไร คนอื่นทำอะไร เราก็ให้ความร่วมมือ ได้รับรู้จากสื่อต่าง ๆ ที่เราได้หาความรู้มาเมื่อเรามีความรู้ เราก็สามารถปฏิบัติได้ ...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 15 ปี)

“...บุคลากรที่ส่งเสริมโครงการนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพนักเรียน เมื่อนักเรียนมีความรู้ ก็จะมีค่านิยม พี่ทำมาน้องทำตาม แกนนำนักเรียนเป็นตัวตั้งตัวตี แกนนำจะเป็นตัวสอดแนมว่ามีปัญหาอะไร เราจะใช้สิ่งใดแก้ไข เมื่อแก้ไขแล้ว ก็จะทำให้น้อง ๆ พัฒนาลงมือแล้วก็จะ

ไม่ล้มหายไป...” (แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 15 ปี)

“...จัดโครงการวัยเรียนวัยใส อนามัยดีดี ให้กับนักเรียนซึ่งสาธารณสุขได้คัดเลือกแกนนำนักเรียนเข้าร่วมการพัฒนา...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ชายอายุ 53 ปี)

“...มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ โดยแกนนำนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการใช้พลาสติกในชีวิตประจำวัน เพื่อนักเรียนจะได้นำเอาความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนไม่มีความรู้ถึงการใช้ขวดพลาสติก โดยพลาสติกบางอย่างเมื่อใช้แล้วไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หญิงอายุ 54 ปี)

4. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนคลองคราม ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งจากการสังเกต ศึกษาเอกสารรายงานโครงการของโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีการจัดผังบริเวณอาคารสถานที่ได้เป็นอย่างดี มีภูมิทัศน์สวยงามร่มรื่น มีการเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการในโรงเรียน เช่น ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น ห้องประชุม ซึ่งเป็นที่ชุมชนสามารถเข้ามาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ มีสถานที่พักผ่อน มีสนามกีฬาในการออกกำลังกาย และใช้เป็นสถานที่แข่งขันกีฬาของชุมชน การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนคลองครามที่เอื้อต่อการบริการด้านสุขภาพให้กับนักเรียนและชุมชน จนทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศในโครงการสถานที่ทำงาน น่ายุ่ สะอาด ปลอดภัย ไร้มลพิษ มีชีวิตชีวา จากกระทรวงสาธารณสุข 5 ปีติดต่อกันตั้งแต่ ปีการศึกษา 2544- 2548 ซึ่งนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

“...จัดสถานที่ให้น่ายุ่ มีการแบ่งเขตรับผิดชอบ ทำให้มีสถานที่พักผ่อน ที่ทำให้นักเรียนมีความรักโรงเรียนมากขึ้น ทุกมุมห้องจัดให้ที่มีพักผ่อน ซึ่งเป็นการส่งเสริมสุขภาพอีกทางหนึ่ง รวมทั้งมีการณรงค์ เกี่ยวกับการประกวดคำขวัญเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หญิงอายุ 45 ปี)

“...ครูและนักเรียนช่วยกันในการจัดสถานที่บรรณาคาของโรงเรียนในด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับอาคารสถานที่ดูแลเรื่องของความสะอาดในพื้นที่ที่รับผิดชอบ มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลโรงอาหาร มีครูในกลุ่มสาระมีหน้าที่รับผิดชอบในการจำหน่ายอาหารของโรงเรียน ดูแล การแต่งกายความสะอาดและสุขภาพของตัวนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หญิงอายุ 51 ปี)

“...นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแบ่งแยกขยะเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะที่มีอันตราย ก็จะมีการช่วยกันแนะนำเพื่อน ๆ น้อง ๆ โดยมีสถานนักเรียนเข้ามีส่วนร่วมใน

การดูแลสุขภาพ และก็จะคอยกระตุ้น คอยเตือนในการช่วยกันดูแลความสะอาดของโรงเรียน...”
(แกนนำนักเรียน หญิงอายุ 14 ปี)

“...ทุกห้องเรียนพวกเราช่วยกันแรงร่วมใจกันในการรักษา ความสะอาด และตกแต่งอย่างสวยงาม ทางโรงเรียนได้ให้รางวัลและกำลังใจสำหรับห้องที่จัดได้สวยงามและสะอาด...” (ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หญิงอายุ 53 ปี)

ส่วนสิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนคลองการาม พบว่าบุคลากรยังเข้าใจว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ พฤติกรรมการบริการที่ดีให้แก่ผู้รับบริการมีกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น และประเพณีทางศาสนา เช่น การถวายเทียนเข้าพรรษา การรดน้ำดำหัว การสร้างแปลงสาธิตปลูกผักปลอดสารพิษ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางสังคมเท่านั้น ยังมีเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิต การเรียน การทำงาน และการพักผ่อน เป็นต้น ดังนั้นจากการสังเกตและสอบถาม คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่า บรรยากาศของการดำเนินงานยังประสานในแนวคิ่งมากกว่าแนวราบ ดังนั้นมีทั้งปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

- 1) ความต่อเนื่องพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนได้มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมมาก่อนเข้าร่วม โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 10 ปี
- 2) การมีผู้รับผิดชอบชัดเจน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและควบคุมเชิงด้านภูมิทัศน์รอบ ๆ โรงเรียนและวัด กำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียที่โรงอาหาร และห้องสุขา การจัดทำสวนหย่อม สนามหญ้า สนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย สวนสุขภาพ การจัดตกแต่งห้องเรียน และห้องพักครู การให้รางวัลทางพัฒนาสิ่งแวดล้อมของคณะสี และมีการควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเจ้าอาวาสวัดคลองการาม และผู้อำนวยการโรงเรียนได้ทุ่มเทเอาใจใส่และตรวจเยี่ยมเขตรับผิดชอบของคณะสี ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนเพื่อให้สิ่งแวดล้อมดำรงอยู่ได้โดยมีโครงการและกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแต่ละปี แล้วให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา มีการใช้งบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนและของบพัฒนาสิ่งแวดล้อมมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อและแหล่งเงินทุนอื่น ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับคำกล่าวของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

“...มีการปูกระเบื้องจัดลานบริเวณให้นักเรียนได้พักผ่อนเปิดเพลงเบา ๆ ให้นักเรียนได้ฟังในช่วงเช้าและกลางวัน ตอนที่นักเรียนพักผ่อน ปรับปรุงโต๊ะอาหารให้สะดวก และเพียงพอต่อ